

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä kalastuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä kalastuslain muuttamisesta (HE 239/2016 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 5/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Heidi Aliranta, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Tapio Hakaste, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- kalatalouspäälikkö Pentti Pasanen, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- maanmittausinsinööri (DI) Esko Rantakivi, Maanmittauslaitos
- ylitarkastaja Mika Laakkonen, Metsähallitus
- tutkimusprofessori Jaakko Erkinaro, Luonnonvarakeskus
- vs. ympäristösihteeri Esko Aikio, saamelaiskäräjät
- saamelaiskäräjien hallituksen jäsen Pentti Pieski, saamelaiskäräjät
- kunnanjohtaja Vuokko Tieva-Niittyvuopio, Utsjoen kunta
- puheenjohtaja Reino Saijets, Iivanan osakaskunta
- varapuheenjohtaja Niilo E. M. Aikio, Nuorgamin osakaskunta
- puheenjohtaja, kunnallisneuvos Antti Katekeetta, Outakosken osakaskunta
- puheenjohtaja Mika Aikio, Utsjoen kirkonkylän osakaskunta
- saamelaisoikeuden tutkija, OTM Anne Nuorgam, Vetsikon osakaskunta
- lakimies Jenny Fredrikson, Kalatalouden Keskusliitto

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

- toiminnanjohtaja Eero Liekonen, Lapin kalatalouskeskus
- puheenjohtaja Jorma Kaaretkoski, Lapin Vapaa-ajankalastajat ry
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- yrittäjä Raimo Hekkanen, Tenolaakson yrittäjät ry
- puheenjohtaja, DI Veikko Rintamäki, Tenon kiinteistönomistajat ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- tutkija Eero Niemelä, saamelaiskäräjät
- Rajavartiolaitos
- Inarin kunta
- Lapin liitto
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Inarin kalastusalue

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- Lapin poliisilaitos
- Liikenteen turvallisuusvirasto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen ja sen olennaisena osana olevan kalastussäännön. Uusi sopimus korvaisi maiden välillä vuonna 1989 tehdyn kalastussopimuksen.

Sopimuksen tavoitteena on edistää Tenojoen vesistön kalakantojen kestäväää käyttöä ja hoitoa parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen. Kalakantojen suojelussa, käytössä ja hoidossa on kiinnitettävä huomiota eri kalastusetiuihin ja erityisesti paikallisiin kulttuuriperinteisiin perustuvaan kalastukseen.

Sopimus luo puitteet Tenojoen vesistön lohikantojen kestäväan kalastuksen säätelylle sekä keinot niiden elvyttämiseksi kutukantatavoitteet täyttävälle tasolle. Lohikantojen hoito ja säätely pohjautuvat Pohjois-Atlantin lohen kansainvälisen suojelujärjestön suosituksiin ja varovaisuusperiaatteen soveltamiseen, jonka johdosta ne ovat sopusoinnussa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden kanssa. Sopimus velvoittaa valtioita laatimaan yhteisen lohikantojen hoitosuunnitelman, joka on kalastuksen säätelyn lähtökohtana. Sopimus tiivistää maiden välistä yhteistyötä lohikantojen tilan seurannassa, tutkimuksessa ja kalatautien torjunnassa sekä yhteinäistää saalistietojen keruuta.

Sopimuksen olennaisena osana on määrääjoin uusittava kalastussääntö, joka sisältää määräyksiä muun muassa kalastusluvista ja lupakiintiöistä, sallituista pyydyksistä, kalastusajoista, rauhoituspäivistä, kalastukselta kielletyistä alueista, pyyntivälineiden teknisistä ominaisuuksista, venei-

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

den rekisteröinnistä sekä ennalta sovituista toimenpiteistä kalastuksen vähentämiseksi lohikantojen kehityksen poiketessa olennaisesti niiden hoitotavoitteista.

Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen diplomaattiteitse sopimuksen voimaantulolle valtiosäännön mukaan asetettujen vaatimusten täyttymisestä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä ehdotus laiksi kalastuslain muuttamisesta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan. Tavoitteena on, että sopimus tulee voimaan ennen vuoden 2017 kalastuskauden alkua.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Norjan välisen Tenojokea koskevan kalastussopimuksen ja siihen olennaisena osana kuuluvan kalastussäännön. Uusi kalastussopimus korvaisi maiden välillä vuonna 1989 tehdyn nykyisin voimassa olevan sopimuksen. Esitys sisältää lisäksi ehdotuksen erilliseksi voimaansaattamislaki, jolla saatetaan Suomesa voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset, säädetään sopimuksen soveltamisen kannalta olennaisista seikoista ja kumotaan nykyisen Tenojen kalastussopimuksen hyväksymistä koskeva laki (1198/1989) sekä laki Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta (501/1991).

Valiokunta toteaa, että Suomen ja Norjan välinen rajajoki Tenojoki on sivuvesistöineen koko maailman tärkeimpiä Atlantin lohen lisääntymisjokia. Alajuoksulla Tenojoki on noin 60 kilometrin matkalla kokonaan Norjan puolella, jossa se laskee Tenovuonon kautta Jäämereen. Joen valuma-alue on yhteensä 16 386 km², ja se koostuu lukuisista sivujoista, joista useimpiin lohet pääsevät nousemaan kudulle. Yhteensä lohen nousualueella on noin 1 200 km. Tenojoen vesistössä on ilmeisesti maailman suurin Atlantin villilohikanta, joka koostuu noin 30 erilaistuneesta lohipopulaatiosta. Tenojoen vesistöalueesta noin kaksi kolmasosaa on Norjan puolella. Suomen ja Norjan yhteisellä lohenkalastuksen säätelyllä on pitkät perinteet, ensimmäinen yhteinen kalastusrajoituksia sisältänyt kalastussääntö on annettu jo vuonna 1873. Nykyinen kalastussopimus ja siihen liittyvä kalastussääntö tulivat voimaan vuonna 1990.

Vuonna 1998 aloitetut Suomen ja Norjan väliset neuvottelut Tenon nykyisen kalastussopimuksen uudistamiseksi päättyivät tuloksettomina vuonna 2001. Norja teki aloitteen kesken jääneiden neuvottelujen jatkamisesta vuonna 2010, jonka jälkeen sopimusneuvottelut aloitettiin uudelleen vuonna 2011. Valiokunta korostaa sitä, että Tenojoen kalastussopimusneuvottelut Norjan kanssa olivat poikkeuksellisen haastavat ja yhteisten näkökantojen löytäminen muodostui hyvin vaikeaksi, koska neuvotteluissa jouduttiin sovittamaan yhteen molempien valtioiden täysin erilaiset kalastusoikeusjärjestelmät, lukuisat erilaiset valtiosääntöoikeudelliset reunaehdot, tarve lohenkalastuksen rajoittamiseen nykyisestä ja siihen liittyen useiden kalastajaryhmien osin vastakkaiset

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

intressit sekä tärkeät alkuperäiskansakysymykset. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että lopullinen neuvottelutulos on monilta osin sekä Suomelle että Norjalle erittäin vaikea kompromissiratkaisu, jossa kuitenkin keskeisenä lähtökohtana on säilynyt Tenojoen lohikantojen tilan pitkäjänteinen parantaminen.

Uuden kalastussopimuksen keskeisenä tavoitteena on edistää Tenojoen vesistöalueen kalakantojen kestävää käyttöä ja hoitoa parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen. Sopimuksen mukaan kalakantojen suojelussa, käytössä ja hoidossa on kiinnitettävä huomiota eri kalastusetiikkiin ja erityisesti paikallisiin kulttuuriperinteisiin perustuvaan kalastukseen. Lohikantojen hoito ja sääntely pohjautuvat uudessa kalastussopimuksessa Pohjois-Atlantin lohen kansainvälisen suojelujärjestön (NASCO) suosituksiin ja varovaisuusperiaatteen soveltamiseen. Sopimus on suunniteltu nykyistä joustavammaksi, jotta lohikannan muutoksiin voidaan kalastuksen säätelyllä reagoida riittävän nopeasti. Uusi kalastussopimus velvoittaa Suomen ja Norjan laatimaan yhteisen lohikantojen hoitosuunnitelman, joka on jatkossa Tenojoen kalastuksen säätelyn lähtökohtana.

Suomen ja Norjan välisten neuvottelujen alkaessa vuonna 2011 uuden sopimuksen yleiseksi tavoitteeksi asetettiin Tenojoen anadromisten eli joessa lisääntyvien kalakantojen (lohi, meritaimen ja merinieriä) monimuotoisuuden ja tuottavuuden turvaaminen kestävän kehityksen periaatteiden ja varovaisuusperiaatteen mukaisesti sekä kalastuksen järjestäminen siten, että vesistön tuotantokapasiteettia voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Valiokunta toteaa, että kalastussopimuksen uusimisen keskeiset syyt ovat Tenojoen lohikantojen heikentynyt tila sekä tarve muuttaa kalastussopimusta paremmin NASCO:n hyväksymää nykyistä kansainvälistä lohikantojen hoitotapaa vastaavaksi.

Lohikantojen heikentyessä nykyisen kalastussopimuksen mukainen kalastuksen säätelyjärjestelmä on osoittautunut riittämättömäksi. Valiokunta toteaa, että kantojen hoito pyritään jatkossa kytkemään nykyistä kiinteämmin yhteen lohikantojen tilan kanssa. Sopimuksen tavoitteena on myös tiivistää maiden välistä yhteistyötä lohikantojen tilan seurannassa, tutkimuksessa ja kalatautien torjunnassa sekä yhtenäistää kalastuksen säätelyn perustaksi tarvittavien saalistietojen keruuta Suomessa ja Norjassa.

Valiokunta korostaa, että kalavarojen säilyttämisessä ja hyödyntämisessä on myös pyritty kiinnittämään erityistä huomiota paikallisyhteisöjen ja -väestön intresseihin. Tenojoen vesistö perinteisine lohenkalastuksineen on erittäin tärkeä Utsjoen jokisaamelaisen kulttuurin säilymiselle ja kehittymiselle. Uuden kalastussopimuksen tavoitteeksi asetettiin neuvotteluissa myös eri kalastusmuotojen sovittaminen yhteen ja kohtuullisen tasapainon saaminen molempien maiden sekä lohikantojen eri hyödyntämistapojen välille. Sopimuksessa on pyritty sovittamaan yhteen kalastusmahdollisuuksia niin, että ne ottavat huomioon lohikantojen tilan parantamisen ohella paikallisen saamelaisen pyyntikulttuurin säilymisen ja kalastusmatkailutoiminnan jatkumisen. Lisäksi Suomen puolella tavoitteena oli Tenojoen jokilaaksojen ulkopuolella asuville kuuluvien kalastusoikeuksien huomioon ottaminen perusoikeuksien edellyttämällä tavalla.

Tenon lohikantojen tila ja kehitys

Tenojoessa on tällä hetkellä Atlantin alueen suurin villilohikanta. Joesta on aikaisempina vuosikymmeninä kalastettu vuosittain keskimäärin lähes 130 tonnia lohta, mikä on suurempi määrä

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

kuin missään maailman lohijoessa. Lohisaalis on kuitenkin viimeisen runsaan kymmenen vuoden aikana laskenut selvästi pienemmälle tasolle kuin aikaisemmin. Vuosien 2004—2015 keskimääräinen lohisaalis oli Tenojoella noin 90 tonnia, kun taas vuosien 1972—2003 keskisaalis oli noin 140 tonnia. Tenojoen vesistössä havaitut kalastuksen säätelyn ongelmat liittyvät etenkin usean merivuoden suurten lohien liian voimakkaaseen kalastukseen ja niiden saaliiden väheneeseen pitkällä aikavälillä etenkin vesistön yläosissa sijaitsevilla sivujoilla. Nämä 8—15 kg painavat lohet ovat pääosin naaraita, jotka tuottavat suuren osan koko Tenojoen vesistön mädistä ja ovat siten arvokkaita lohikannan lisääntymisen ja säilymisen kannalta.

Norjassa on arvioitu lähes kaikkien maan lohijokien kalamääriä merellä ennen niiden kutuvaelusta rannikolla eli lohikantojen kokoa ennen kuin niihin kohdistuu minkäänlaista kalastusta. Pohjois-Norjan eri jokien lohikannat ovat näiden laskelmien mukaan tyypillisesti vaihdelleet hyvin samalla tavalla, mutta viimeisen parinkymmenen vuoden aikana Teno on erkaantunut muiden alueen jokien lohikantojen kehityskulusta. Tenon lohien määrä on ollut tutkimusten mukaan laskussa samanaikaisesti kuin muiden saman alueen jokien keskimääräinen lohimäärä on vaihdellut tasaisemmin saaliskeskisarvon molemmin puolin.

Tenojoen lohikantojen tilaa on viime vuosina ryhdytty arvioimaan myös suhteuttamalla kutukannat asetettuun kutukantatavoitteeseen Norjassa laajalti käytössä olevan arviointimenetelmän mukaisesti. Vesistöalueen eri osille arvioitiin kutukantatavoitteet vuonna 2014, ja tällä hetkellä niiden täyttymistä seurataan kymmenessä sivujoessa sekä Tenon pääuomassa. Vuonna 2015 kolme sivujokea täytti kutukantatavoitteensa täysin ja yksi melkein. Sen sijaan kuusi muuta Tenojoen sivujokea jäi asetetusta tavoitteesta selvästi; alimmillaan kutukantatavoite täyttyi sivujoilla vain 25—30-prosenttisesti. Vain kolmella joella kymmenestä on neljän viimeisen vuoden aikana ollut keskimäärin 75 prosentin todennäköisyys kutukantatavoitteiden toteutumiselle.

Kalastuskuolevuudessa on huomattavia eroja Tenojoen eri lohikantojen ja alueiden välillä: pääuoman kalastuksessa alajuoksun sivujokien kannoilla kalastuksen aiheuttama kuolevuus on tällä hetkellä paljon alhaisempi kuin ylempänä vesistössä sijaitsevien sivujokien lohikannoilla. Ero johtuu sekä pidemmästä vaellusmatkasta että kalastuskauden alun kalastuksen kohdistumisesta vesistön yläosan lohikantoihin. Heikoin tilanne on Tenon suurilla latvajoilla (Karas-, Ies- ja Inarijoella), joiden lohikannat ovat Tenon pääuomassa pitkällä osuudella sekakantakalastuksen kohteena. Tenojoen lohikantojen elvyttämiseksi kutukantatavoitteidensa tasolle kalastuksen aiheuttamaa kuolleisuutta on suomalais-norjalaisen Tenon lohikantojen tutkimus- ja seurantaryhmän arvioiden mukaan pienennettävä kokonaisuudessaan noin kolmanneksella, jotta tavoitteet saavutettaisiin sivujoesta ja lohikannasta riippuen 1—2 lohisukupolvessa eli noin 5—15 vuodessa.

Valiokunta toteaa yhteenvetona Tenon lohikantojen tilasta, että viimeaikaisen tutkimustiedon perusteella arvioituna merkittävä osa vesistöalueen 30:stä lohikannasta on epätydyttävässä tilassa. Tenojoen kalakantojen uhkatekijöistä laaditun yleiskatsauksen mukaan ylikalastus lohien vaellusreitillä eri osissa on tällä hetkellä vakavin Tenojoen lohikantoja uhkaava tekijä. Ylikalastus oli vuosina 2006—2015 laajamittaista kaikissa Tenojoen vesistön tutkituissa osissa lukuun ottamatta Pulmankijokea, Valjohkaa ja Utsjokea. Pitemmällä aikavälillä ylikalastus voi romahduttaa kudulle palaavien lohikantojen koon alle kestävän tason, ja lohien määrän pienentyminen puolestaan heikentää kantojen monimuotoisuutta ja kestokykyä sekä lisää kantojen häviämisen riskiä. Tuoreimpien selvitysten perusteella Tenojoen kaikkien lohikantojen kuolleisuus oli vuosina

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

2006—2015 arviolta 67 prosenttia (Tenojoen vesistössä 52 prosenttia ja rannikolla 15 prosenttia) ja joillakin alueilla lähes 80 prosenttia.

Valiokunta toteaa, että Tenojoen lohikantojen elvyttämiseksi kalastusta on tutkimusten mukaan vähennettävä joessa etenkin kalastuskauden alussa, jolloin heikoimmassa tilassa olevat lohikannat ovat sekakantakalastuksen kohteena pääuomassa.

Tenon lohikantojen seuranta

Luonnonvarakeskus (aiemmin Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos) on seurannut Tenojoen lohikantojen tilaa yhdessä Norjan puolen tutkijoiden kanssa jo useamman vuosikymmenen ajan. Pitkäaikaisimmat perusseurannat, kuten lohen saalis- ja kalastustilastointi, saalisnäytteenotto ja poikasten tiheysarviointi sähkökoekalastuksin aloitettiin jo 1970-luvulla. Myöhemmin 2000-luvun alussa Tenojoen seurantaohjelmaan liitettiin kahden sivujoen lohien videoseuranta, jossa lasketaan sekä nousevat kutulohet että laskeutuvat vaelluspoikaset, ja lisäksi tehdään 2—5 muun sivujoen kutukanta-arviointi pintasukellusmenetelmällä. Nousevien lohien määrän arvioinnissa on viime vuosina käytetty myös uusia kaikuluotaustekniikoita useammassakin Tenon sivujoessa.

Erityisesti lohen geneettistä alkuperää selvittävä tutkimusosaaminen on kehittynyt erittäin nopeasti viime vuosina. Tenojoen vesistön noin 30 perinnöllisesti eriytynyttä lohikantaa ovat tunnistettavissa esimerkiksi suomunäytteistä, joita on Tenon kalastuksesta kerätty varsin kattavasti jo yli 40 vuoden ajan. Kun pääuoman lohisaaliin suomunäytteistä tunnistetaan kalojen syntymä-joki ja tämä alkuperätieto yhdistetään pääuoman alueelliseen saalis- ja kalastustietoon, on mahdollista tehdä arvioita eri sivujokien lohikantojen todennäköisyydestä joutua kalastuksen kohteeksi Tenon pääuomassa matkalla synnyinjokeensa. Tällä tavoin voidaan arvioida kalastuksen aiheuttamaa kuolevuutta lohen kutuvaelluksen eri vaiheilla Norjan rannikolla, Tenon pääuomassa ja sivujoissa.

Valiokunta toteaa, että Suomen ja Norjan välisiin sopimusneuvotteluihin on liittynyt Tenojoen lohikantoja koskevan tutkimustiedon systemaattinen kokoaminen yhteen sekä Suomen ja Norjan välisen lohentutkimusyhteistyön tiivistäminen entisestään. Valtiot perustivat vuonna 2006 epävirallisen Tenojoen lohikantojen seuranta- ja tutkimusryhmän, joka on valmistellut lohikantojen seuranta- ja tutkimusohjelman Tenojoelle. Tutkijoiden työryhmä virallistettiin maiden välisellä yhteisymmärryspöytäkirjalla helmikuussa vuonna 2010. Työryhmä on julkaissut raportteja Tenon lohikantojen tilasta ja laatinut tämän lisäksi kalastussopimusneuvottelujen tueksi arvioita eri lohikantoihin kohdistuvasta kalastuksesta sekä erilaisten kalastuksensäätelyratkaisujen vaikutuksesta lohikantojen tilan elpymiseen. Lisäksi Suomen ja Norjan välinen tutkijaryhmä on laatinut genetiikka-, saalisnäyte- ja saalistietoja yhdistävän tietokannan sekä kehittänyt laskentamalleja kalastuksen säätelyä varten. Elvytysuunnitelman valmistelun osalta vaiheina olivat mm. lohikantojen kuolevuuden mallitarkastelu sekä arvio erisuuruisten kalastuskuolevuuden vähennysten vaikutuksesta lohikannan elpymiseen ja tarvittavaan elpymisaikaan. Työryhmän työskentelyyn on kuulunut myös yhteistyö paikallisten yhteisöjen kanssa ja tieteellisen tiedon jakaminen yleisölle.

Valiokunnalle toimitetuissa asiantuntijalausunnoissa on tullut esille hyvin erilaisia näkemyksiä Tenojoen lohikantojen nykytilasta ja kehityssuunnasta sekä tarvittavista kalastusrajoituksista.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Osassa asiantuntijalausuntoja Tenojoen kalastuksen nykyistä tiukemman säätelyn tarvetta ei ole katsottu luotettavasti osoitetun ja hallituksen esitykseen sisällytettyä tutkimustietoa ja käytettyjä tutkimusmenetelmiä on pidetty yksipuolisina. Valiokunta painottaa sitä, että lohikantojen tilaa arvioitaessa tutkijat ovat vertailleet useiden eri menetelmien antamaa kuvaa lohikantojen vaihtelusta ja tutkimukseen on myös kuulunut tutkimusmenetelmien luotettavuuden arviointi. Videokuvaukseen ja sukelluslaskentaan perustuvien emokalamäärien arvioinnin on havaittu antavan varsin samansuuntaisen kuvan lohikantojen vaihtelusta kuin lohisaalistietojen perusteella tehdyt arviot. Saalismäärien arviointi on yksi osa Tenojoen lohikantojen tilan arviointia, mutta käsitys lohikantojen tilasta perustuu tämän lisäksi useisiin muihin seurantamenetelmiin, joita on käsitelty edellä.

Valiokunta katsoo, että Tenon lohikantojen tutkimus on viime vuosina ollut erittäin monipuolista ja sitä voidaan pitää varsin luotettavana lohikantojen kehityssuuntien ja tilan kuvaajana. Valiokunta toteaa, että lohikantojen säätelytarvetta ja eri säätelyvaihtoehtoja on kalastussopimuksen valmistelun yhteydessä selvitetty laaja-alaisen tutkimustiedon perusteella. Valiokunta pitää välttämättömänä lohikantojen seurannan jatkamista ja kehittämistä edelleen. Siten tutkimustiedolle saadaan myös aikaisempaa parempi paikallinen hyväksyntä.

Valtion vuoden 2017 budjettiin on lisätty Luonnonvarakeskukselle ylimääräinen 490 000 euron määräraha kaikuluotainjärjestelmän testaamiseksi, kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi Tenon pääuomassa. Hyötyjen jakaantuessa kummallekin valtiolle valiokunta pitää tärkeänä myös norjalaisten osallistumista kaikuluotainjärjestelmän rahoittamiseen ja käyttöön. Valiokunta toteaa kuitenkin, ettei pääuoman kaikuluotauksen perusteella arvioidulla lohien kokonaismäärällä voida saada kanta-arvioita Tenon noin 30 erillisen lohikannan tilasta. Kaikuluotainarvioinnin lisäksi tarvitaan edelleen tiedot lohien saalismäärästä sekä saalisnäytteitä, joista määritellään kalojen geneettinen kanta. Myös sivujokien kaikuluotaukset ja videoseurannat sekä pienten sivujokien kutukalalaskennat ja muut populaatiokohtaiset seurannat on tehtävä jatkossakin. Yhdistämällä jokeen nousevien lohien kokonaismäärä sivujokikohtaisiin arvioihin voidaan arvioida paremmin myös niiden sivujokien lohimääriä, joissa ei jokikohtaista kantalaskentaa ole. Valiokunta pitää välttämättömänä, että uuden sopimuksen vaikutuksia Tenojoen lohikantoihin seurataan huolellisesti ja että tähän työhön varataan sekä Suomessa että Norjassa riittävät resurssit.

Kalastusoikeudet Tenolla

Valiokunta toteaa, että kalastusoikeus Tenolla kuuluu Suomen puolella kalastuslain (379/2015) 5 §:n pääsäännön mukaisesti vesialueen omistajalle tai perustuu ylimuistaisen nautinnan tai tilojen perustamisasiakirjojen yhteydessä saatuihin, kalastuslain 6 §:ssä tarkoitettuihin erityisperusteisiin kalastusetuuksiin. Suomen puolella Tenojoen vesialueesta noin 70 prosenttia on yksityisessä omistuksessa. Valiokunta korostaa sitä, että Norjan kalastusoikeusjärjestelmä poikkeaa huomattavasti suomalaisesta järjestelmästä. Norjan puolella Tenon kalastusoikeus ei perustu yksityiseen vesialueen omistukseen, vaan vesialueen omistaa kokonaan Norjan valtio. Omistusoikeusjärjestelmien lähtökohtainen periaatteellinen eroavaisuus on yksi keskeinen ongelma yhteisen kalastuksen säätelyssä Tenojoessa.

Kalastusoikeudesta Tenolla Norjan puolella säädetään Tenojoen vesistön kalastusoikeuksista annetussa ns. Tenolaissa (Lov om fiskeretten i Tanavassdraget, Tanaloven, LOV-2014-06-20-51). Nykyistä lakia edeltänyt, pääpiirteissään saman sisältöinen Tenolaki oli vuodelta 1888, ja nykyi-

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

sessä kalastussopimuksessa noudatettu sopimuskäytäntö on pitkälti rakentunut sen pohjalle. Norjan Tenolain tarkoituksena on turvata paikallisväestön kalastusoikeudet, jotka perustuvat lakiin, ikiaikaiseen käyttöön ja paikalliseen tapaan. Norjan Tenolain 4 §:ssä määritellään laajin kalastusoikeus, jonka mukaan henkilö voi kalastaa kaikilla Tenojoen vesistössä sallituilla kalastustavoilla. Kyseinen kalastusoikeus on sellaisen tilan omistajalla, joka asuu tilallaan ja tuottaa vähintään 2 000 kiloa heinää tai vastaavan määrän muuta kuitua vuodessa ja jonka tila sijaitsee jokivarren läheisyydessä alle kahden kilometrin päässä Tenojoen rannasta. Näitä lupia myönnetään yksi tilaa kohti. Tenolain 5 §:n mukaan Tanan ja Karasjoen kunnassa asuvilla on myös oikeus vapakalastukseen maalta tai veneestä edullista hintaa vastaan lunastetulla kalastuskortilla. Tenolain nojalla Norjassa on lunastettu vuosittain runsaat 220 perinteisten pyydysten käyttöön oikeuttavaa kalastuslupaa ja noin 1 200 vapakalastuslupaa.

Suomen puolella Tenojokilaaksoissa sijaitsevat tilat ovat muodostuneet isojaossa kruunun uudistaloista ja kruununmetsätorpista, maanhankintalain (396/1945) perusteella, eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain (361/1958) perusteella, porotilalain (590/1969) ja luontaiselinkeinolain (610/1984) mukaisesti. Vesialueiden rajojen määrittäminen Tenojoen vesistössä Utsjoella on tullut mahdolliseksi vasta vuoden 1962 jälkeen, kun isojaot lohkokunnissa saatiin tehdyiksi. Vesipiirirajankäynnissä Utsjoelle muodostettiin neljä vesioikeudellista kylää sekä valtionmaa. Lisäksi Inarin kuntaan kuuluvalla Tenojoen vesistön alueella on kuusi vesioikeudellista kylää. Osakastiloilla on osuus kylän yhteisiin vesiin niille alun perin manttaalilukujen pohjalta laskettujen osuuslukujen mukaisissa suhteissa. Tämän lisäksi useille tiloille muodostettiin vesipiirirajankäynnissä omia vesialueita.

Lohkokuntien välinen piirirajankäynti merkittiin kiinteistörekisteriin vuonna 1997. Vasta tämän jälkeen on voitu laillistaa Tenojoen eri vesialueiden omistusyksiköiden osakaskiinteistöt veroluokuihin perustuvine osuuksineen. Sitä vastoin yhteisten erityisten kalastusetuuksien osakasluettelot ovat edelleen suurimmaksi osaksi selvittämättä. Lisäksi on yhä selvittämättä, kohdistuuko yhteisiin vesialueisiin yhteisiä talokohtaisia erityisiä kalastusetuuksia esimerkiksi verkkokalastukseen ja kulkutukseen. Valiokunta huomauttaa, että kalastusoikeuksien selvittäminen Tenojoella on edistynyt erittäin hitaasti ja toimituksista on myös säännönmukaisesti valitettu aina ylimpään oikeusasteeseen saakka.

Valiokunta toteaa, että merkittävä erityispiirre Tenojoen vesistöalueella on erityisperusteisten kalastusetuuksien suuri määrä, joita kruunun uudistaloille nimettiin niiden perustamiskatselmuksissa ja -päätöksissä. Erityisperusteisilla kalastusetuuksilla tarkoitetaan sellaisia kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettuja kiinteistöön kuuluvia yhteisiä tai yksityisiä erityisiä etuuksia, jotka oikeuttavat kiinteistön omistajan kalastamaan muutoin kuin vesialueen omistuksen tai osakkuuden perusteella toisen omistamalla vesialueella taikka käyttämään erillistä kalastuspaikkaa, kuten lohi- tai siikapatoa taikka näihin verrattavaa kalapatopaikkaa, kulkutuspaikkaa, verkkopaikkaa tai muuta näihin verrattavaa kalastukseen käytettävää vesistön kohtaa.

Isojaossa kruunun uudistaloista muodostettiin Utsjoelle hieman yli 100 tilaa. Valiokunta toteaa, että Suomessa Tenojoen varren alkuperäiset kiinteistöt ovat vuosikymmenten aikana jakautuneet pienempiin osiin ja kiinteistön omistajien määrä on kasvanut huomattavasti. Lisäksi porotilalain ja luontaiselinkeinolain nojalla perustetuilla tiloilla on ollut oikeus lunastaa vesialue valtion vesistä. Nykytilanteessa Utsjoella on yli 2 100 tilaa, joista noin 420 on ilman kalastusoikeutta.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Utsjoen kunnassa on neljä osakaskuntaa (Nuorgam, Veahcaknjárga, Utsjoen kirkonkylä ja Outakoski), joihin kuuluu yhteensä 1 649 osakastilaa. Tiloista noin 65 prosenttia (1 070 kappaletta) sijaitsee Tenojoen pääuoman varrella, 21 prosenttia Utsjokivarressa, 11 prosenttia Inarijoen varrella Utsjoella ja 3 prosenttia Pulmankijärvellä. Inarin kunnan puolella on 6 pientä yksittäistilojen osakaskuntaa, joissa on yhteensä noin 160 lohkotilaa.

Utsjoen kunnan alueella Tenojoen jokilaaksoissa paikkakuntalaiset omistavat noin 580 osakastilaa ja ulkopaikkakuntalaiset yhteensä noin 770 tilaa. Jokivarren tiloista jakamattomat perikunnat omistavat noin 30 prosenttia osakkuuksista. Ulkopaikkakuntalaiset, kiinteistön muutoin kuin perintönä hankkineet, omistavat tiloista 29 prosenttia, ja heidän osuutensa osakkuuksista ja kalastusoikeuksista on tällä hetkellä noin 9 prosenttia. Kalastusoikeuksia omistavien tilojen suuri lukumäärä on aiheuttanut huolta erityisesti Norjassa.

Muualla kuin Tenojoen jokilaaksoissa vakinaisesti asuvien kalastusoikeuden haltijoiden mahdollisuus hyödyntää kalastusoikeuttaan riippuu tällä hetkellä siitä, perustuuko kalastusoikeuden perustanut saanto perintöön vai muuhun, esim. kauppaan. Perintönä oikeuden saaneella on oikeus käyttää perinnepyydyksiä sekä omaa venettä. Valiokunta toteaa, että Tenon pääuomassa ulkopaikkakuntalaisilla vesialueen omistajilla ei ole Suomen puolella oikeutta kalastaa, vaan heidän omistusoikeutensa jää tällä hetkellä kokonaan vaille sisältöä. Heillä on mahdollisuus kalastaa ainoastaan vavalla ja vieheellä, ja heidän kalastustaan koskevat määräykset ja vuorokausiluvan hinta ovat samanlaiset kuin kenellä tahansa muualta tulleella matkailukalastajalla. Ulkopaikkakuntalaisilla kalastusoikeuden haltijoilla ei ole myöskään oikeutta käyttää omaa venettä kalastukseen Tenojoessa.

Voimassa oleva Tenojoen kalastussopimus ja kalastussääntö

Nykyinen kalastussopimus on saatettu voimaan perustuslainsäätämisyjärjestyksessä annetulla lailla Norjan kanssa Tenon kalastuspiiristä tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän kalastussäännön eräiden määräysten hyväksymisestä (1198/1989). Sopimuksen 1 artiklan mukaan sen tarkoituksena on anadromisten lohikalojen sekä sisävesikalajien luonnonkantojen suojeleminen ja ylläpitäminen siten, että luonnon monimuotoisuus ja tuotanto säilytetään. Lisäksi sopimuksen tavoitteena on ollut paikkakunnan väestön lohienkalastukseen perustuvan elinkeinon turvaaminen ja kohtuullisen osan lohienkalastuksesta varaaminen urheilukalastukselle.

Sopimuksen 6 artiklan mukaan sivuvesistöjä varten annettavat säännökset eivät voi rauhoitusaikeiden, alamittojen ja kalastusvälineiden käytön osalta olla lievempiä kuin kalastussäännön määräykset. Sopimuksen 7 artiklan mukaan Lapin lääninhallituksella (nykyisin Lapin ELY-keskus) ja Finnmarkin fylkesmannilla on valtuus keskenään sopia alueen ulkopuolella asuvien kalastuksen harjoittamisesta liittyen virkistyskalastuslupien hintaan, kalastusaikaan ja -alueisiin, veneiden lukumäärään ja soutajan asuinpaikkaan.

Sopimukseen liittyvään nykyiseen kalastussääntöön sisältyvät keskeiset määräykset varsinaisesta kalastuksensäätelystä. Tenon kalastuksessa voidaan tällä hetkellä erottaa neljä erilaista kalastajaryhmää eli 1) Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvat kalastusoikeuden haltijat; 2) alueen ulkopuolella asuvat kalastusoikeuden haltijat, jotka ovat saaneet oikeutensa perintönä; 3) Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvat, joilla ei ole maanomistukseen perustu-

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

vaa kalastusoikeutta; ja 4) alueen ulkopuolella asuvat kalastusoikeuden haltijat sekä ne, joilla ei ole kalastusoikeutta.

Valiokunta toteaa, että tällä hetkellä kalastusoikeuksien käyttäminen ja rajoittaminen Tenolla tapahtuu asuinpaikkaperiaatteen mukaisesti, joka on ongelmallinen ja vieras periaate sekä Suomen kiinteistöoikeudellisen järjestelmän että perustuslain kannalta. Nykyistä asuinpaikkaperiaatetta on kuitenkin noudatettu Tenolla pitkään, eikä neuvotteluissa ole kyetty kehittämään korvaavaa periaatetta. Norja on pyrkinyt asuinpaikkaperiaatteen säilyttämiseen sopimuksessa.

Kalastussopimuksen ja -säännön keskeiset muutosehdotukset

Uusi sopimuskokonaisuus muodostuu Suomen ja Norjan välisestä sopimuksesta kalastuksesta Tenojoen vesistössä sekä Tenojoen vesistön kalastussäännöstä. Sopimus sisältää määräykset kalastuksen järjestämisestä, seurannasta, tutkimuksesta, saalisraportoinnista ja tilastoista, kalakantojen suojelusta sekä sopimusosapuolten velvoitteista. Kalastussopimuksen keskeinen uudistus liittyy Tenon vaelluskalakantojen käytön ja hoidon suunnitelmallisuuden lisäämiseen ja joustavoittamiseen. Lohikantojen hoito ja säätely noudattavat sopimuksessa Pohjois-Atlantin kansainvälisen lohensuojelujärjestön NASCO:n suosituksia joustavuudesta sekä yleistä varovaisuusperiaatetta.

Kalastussopimuksen keskeisenä osana on määrääjain uudistettava kalastussääntö, joka sisältää määräyksiä muun muassa kalastusluvista ja lupakiintiöistä, sallituista pyydyksistä, kalastusajoina, rauhoituspäivistä, kalastukselta kielletyistä alueista, pyyntivälineiden teknisistä ominaisuuksista, veneiden rekisteröinnistä sekä ennalta sovitusta toimenpiteistä kalastuksen vähentämiseksi lohikantojen kehityksen poiketessa olennaisesti niiden hoitotavoitteista. Sopimus esitetään saatettavaksi kansallisesti voimaan kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annettavalla lailla, minkä lisäksi kalastuslakiin esitetään tehtäväksi eräitä muutoksia.

Uuden kalastussopimuksen artiklan 4 mukaan lohikannoille laadittavalla hoitosuunnitelmalla turvataan lohikantojen biologinen monimuotoisuus ja kantojen kestävä käyttö. Tulevaisuudessa hoitotoimia verrataan lohikantojen kestävä tilan saavuttamiseen ja niitä on mahdollista muuttaa, mikäli se on välttämätöntä kalakantojen tilan turvaamiseksi tai jos kalakantojen tila sallii muutokset. Hoitotoimiin on varauduttu myös sopimalla sovellettavista lohikantakohtaisista toimenpiteistä ennakoon, mikäli lohikantojen kehitys heikkenee asetettuja kriteereitä voimakkaammin. Sopimuksen sisältämällä kalastuksensäätelystä pyritään parantamaan Tenojoen lohikantojen tilaa niin, että hyvää tilaa osoittavat hoitotavoitteet saavutetaan pääosin kahden lohisukupolven aikana hieman yli kymmenen vuoden aikajaksolla.

Tenojoen lohikantojen tilan tavoitellun parantamisen on arvioitu edellyttävän lohiin kohdistuvan kalastuskuolevuuden vähentämistä noin 30 prosentilla nykytilanteeseen verrattuna. Nämä kalastuskuolevuuden vähennykset on tarkoitus toteuttaa kohdistamalla uusia kalastusrajoituksia etenkin kalastuskauden alkuun, jolloin niillä voidaan tehokkaammin parantaa erityisesti heikkojen lohikantojen tilaa. Kulkutuksen, patokalastuksen ja lohiverkon sallittua viikoittaista käyttöaikaa lyhennetään; myös aloitus- ja lopetusajankohtia muutetaan.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Myös matkailukalastukseen kohdistetaan rajoituksia. Merkittävä osa vaikeaa eri intressien yhteensovittamista on maiden yhteisten matkailukalastuslupien myyntikäytännön muuttaminen niin, että kalastuslupamäärälle asetetaan varsin tiukka kokonaiskiintiö ja luvat jaetaan tasan maiden välillä. Lupamäärissä on otettu huomioon kalastuskuolevuuden vähentämistarve rajoittamalla myytävää lupamäärää erityisesti kalastuskauden alkuvaiheessa.

Valiokunta korostaa, että kalastussopimuksessa on säilytetty asuinpaikkaperiaate paikallisen lohienpyyntikulttuurin säilyttämiseksi ja lohikantojen suojelutoimien kohdentamiseksi. Toisaalta osa Suomelle kuuluvista matkailuluvista on osoitettu alueen ulkopuolella asuvien kalastusoikeuden omistajien aseman pienimuotoiseen parantamiseen.

Lohikantojen säätelyssä otetaan sopimuksessa huomioon myös Norjalle kuuluva Tenon alajuoksu, missä kalastusmääräykset eivät voi olla lievempiä kuin rajajokiosuudella. Valiokunta pitää tätä säännöstä erittäin tärkeänä, koska Tenon alajuoksulla on 60 km:n jokiosuus kokonaan Norjan alueella. Lisäksi Norjan rannikon kalastuksen säätely on myös aiemmasta poiketen kytketty kalastussopimukseen niin, että Norjan viranomaisten tulee pyytää Suomelta lausunto lohienkalastuksen säätelystä rannikolla.

Tenojoen kalastussopimuksen voimaansaattamislaki

Valiokunta toteaa, että voimaansaattamislakia koskevan lakiehdotuksen mukaan uuden Tenojoen kalastussopimuksen lainsäädännön piiriin kuuluvat erilliset määräykset olisivat lakina voimassa Suomessa. Voimaansaattamislain mukaan maa- ja metsätalousministeriö neuvottelee ja tekee sopimuksen Norjan hallituksen tai sen määräämän viranomaisen kanssa kalastussäännön mukauttamiseksi, jos on tarpeellista antaa siinä tarkoitettuja ns. poikkeavia määräyksiä. Kansallisesti nämä poikkeavat määräykset saatettaisiin voimaan valtioneuvoston asetuksina suoraan perustuslain nojalla. Ministeriö myös hyväksyisi Suomen osalta maiden yhteisen Tenojoen lohikantojen hoitosuunnitelman sekä päättäisi tarvittaessa aloitteen tekemisestä Norjalle hoitosuunnitelman muuttamiseksi.

Valiokunta toteaa, että esityksen mukaan sopimuksen toimeenpanosta aluehallinnossa nykyisin vastaavan Lapin ELY-keskuksen tehtäviin kuuluu vuosina 2017–2018 kalastuslupien myynnin järjestäminen, lupatulojen jakaminen omistajille maksettaviin korvauksiin sekä tietyt Tenon kalastusveneiden rekisteröintiin liittyvät tehtävät. Vuonna 2019 Suomessa toimintansa aloittavat kalastuslain mukaiset uudet kalatalousalueet, jotka korvaavat nykyiset kalastusalueet. Tenolla kalatalousalueille siirtyvät tuolloin kalastuslupamyynnin järjestäminen ja lupatulojen jakaminen sekä eräät venerekisteröinteihin liittyvät tehtävät. Valiokunta pitää asianmukaisena esitettyä ratkaisua, jolla Lapin ELY-keskuksen tehtävät siirretään jatkossa paikallisesti toimiville kalatalousalueille.

Luonnonvarakeskuksella on keskeinen rooli sopimuksen edellyttämän maiden yhteisen lohikantojen hoitosuunnitelman valmistelijana sekä saalistietoja vastaanottavana rekisteriviranomaisena. Käytännössä Luonnonvarakeskuksen edustajat tulevat todennäköisesti olemaan jäseninä myös maiden yhteisessä seuranta- ja tutkimusryhmässä, jonka tehtävänä on Tenon lohikantojen tilaa koskevan tieteellisen tiedon tuottaminen päätöksenteon perustaksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Kalastussopimuksessa pyritään myös edistämään paikallisten tahojen osallistumista mm. Tenojoen lohikantojen hoitosuunnitelmien valmisteluun sekä kalastussäännön vaikutusten arviointityöhön. Paikallisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi voimaansaattamislaissa esitetään perustettavaksi paikallinen seurantaryhmä, joka voisi lisäksi tehdä viranomaisille esityksiä ja aloitteita kalastuksen järjestämiseen liittyen ja sovittaa yhteen alueen näkemyksiä. Voimaansaattamislakiehdotuksen 13 §:n mukaan seurantaryhmässä on myös kalastusoikeuden haltijoiden edustus. Valiokunta korostaa, että kaikille kalastusoikeuksia omistavien kiinteistönomistajien ryhmille (mm. paikalliset ja muualla asuvat) tulee taata mahdollisuus osallistua seurantaryhmän toimintaan. Valiokunta katsoo lisäksi, että paikallisen seurantaryhmän kautta tulee myös kanavoida perinteistä tietämystä kaloista ja kalastuksesta seuranta- ja tutkijaryhmän käyttöön.

Voimaansaattamislaissa esitetään määritettäväksi kalastussäännön 2 §:ssä tarkoitetut vakinaisen asumisen kriteerit, jotka vastaavat melko pitkälle nykyisin Tenojoen luvanmyynnissä sovellettavaa käytäntöä ja sopimusta. Voimaansaattamislain 9 §:n mukaan Tenojoen jokilaaksoissa vakinaisesti asuvana pidetään henkilöä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on kalastuskautta edeltäneen kalenterivuoden viimeisenä vuonna ollut Utsjoki tai Inari ja joka on tosiasiassa asunut Tenojoen vesistöjen jokilaaksojen varressa kalastuskautta edeltävän vuoden aikana vähintään seitsemän kuukauden ajan. Valiokunta toteaa, että määritelmä vastaa pääpiirteissään nykyisen sopimuksen soveltamisessa jo vakiintunutta tulkintakäytäntöä, sillä muutoksella, että nykyisin vaadittu vähintään kuuden kuukauden asuminen on muutettu seitsemäksi kuukaudeksi. Asuinpaikkaan kytketyillä paremmilla kalastusmahdollisuuksilla pyritään muun muassa turvaamaan paikallisen perinteisen kalastuskulttuurin säilymistä. Tämän vuoksi vakinaiselta asumiselta on välttämätöntä edellyttää pysyväisluonteisempaa asumista kuin vain tilapäinen lomaaikoina tai kesäisin tapahtuva asuminen.

Voimaansaattamislaissa määritellään myös menettelystä, jolla alueen ulkopuolella asuville kalastusoikeuden omistajille varatusta lupakiintiöstä on mahdollista lunastaa kalastuslupia omistuksen suuruuden suhteessa. Lupien maksimimäärä kiinteistöä kohti määräytyy kiinteistön osuusluvun suuruuden mukaisesti, jos kiinteistöllä on riittävän suuri osuusluku Tenojoen rajajokialueella sijaitsevasta yhteisestä vesialueesta tai vastaavan kokoinen yksityinen vesialue. Lupien lunastusmahdollisuuden ehdoksi on asetettu Utsjoen suurten kalastuskuntien osuuslukua 0,5 vastaava minimiomistusosuus. Lupia on mahdollista lunastaa asetettavan lupakiintiön puitteissa siten, että minimiomistus takaisi yhden luvan kiintiöstä. Valiokunta korostaa, että näiden ulkopaiikkakuntalaisten oikeudenomistajien lupien kokonaismäärä sisältyy kalastusmatkailulupien kiintiöön, eikä se siten kasvata vapakalastukseen myytävien vuorokausilupien kokonaismäärää. Voimaansäätämislain 12 § sisältää säännökset kalastussäännön 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun kalastuslupakiintiön kansallisen kokonaismäärän vahvistamisesta ja kiintiön jakamisesta. Mainitun kalastussäännön pykälän mukaan kiintiöstä osoitettaisiin enintään kolmasosa muualla kuin Tenojoen laaksossa asuville kalastusoikeuden haltijoille.

Tenojoen kalastussääntöä koskevan lakiehdotuksen 36 §:ssä säädetään, että veneestä tapahtuva kalastus on sallittua vain Tenojoen venerekisteriin rekisteröidyillä kalastusveneillä, jossa on kansallisuustunnus ja numero. Valiokunta toteaa, että voimaansaattamislaissa säädetään tarkemmin kalastusveneidä rekisteröinnistä. Venerekisteröintiä rajoittavilla säännöksillä pyritään ennen kaikkea suojelemaan Tenon lohta erittäin vaaralliselta Gyrodactylus salaris -nimiseltä loiselta, joka päästessään vesistöön tuhoaisi lohikannat. Riski loisen siirtymisestä liittyy siihen, että lo-

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

hiloinen voisi tulla Tenoon esimerkiksi Tornionjoella käytetystä kalastusveneestä, jossa on käsitelty saaliiksi saatuja Itämerenlohia ja jonka pilssiveteen on jäänyt loisia.

Tenon vesistön venerekisterinä toimii jatkossa vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain (424/2014) mukainen vesikulkuneuvorekisteri ja kyseisen lain säännöksiä sovelletaan lähtökohtaisesti myös Tenolla käytettäviin veneisiin. Rekisteröintipäätöksen tekee Liikenteen turvallisuuskeskus Trafi. Lapin ELY-keskus ja myöhemmin kalatalousalue toimii ns. sopimusrekisteröijänä prosessissa selvittäen veneen rekisteröinnin edellytysten täyttymisen. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että voimaansaattamislakiin sisältyy uusia erityissäännöksiä liittyen veneen rekisteröintioikeuteen.

Rekisteröintioikeus pysyy muutoin nykyisenkaltaisena, mutta muualla asuvilla kalastusoikeuden haltijoilla on jatkossa oikeus rekisteröidä yksi vene kiinteistöä kohti, jos kiinteistöllä on riittävän suuri osuusluku Tenojoen rajajokialueella sijaitsevasta yhteisestä vesialueesta tai vastaavan kokoinen yksityinen vesialue. Nykyisen sopimuksen nojalla annetuissa venerekisterimääräyksissä vastaavaa mahdollisuutta ei ole. Valiokunta pitää uudistusta asianmukaisena, koska tällä hetkellä ulkopaikkakuntalaiset kiinteistönomistajat eivät ole voineet rekisteröidä omaa venettä käyttöön-sä Tenojoella.

Valiokunta korostaa kuitenkin voimakkaasti tarvetta varmistua siitä, että Gyrodactylus salaris -lohihiloisen leviäminen torjutaan tehokkaasti. Kalastussäännön 33 §:n mukaan muissa vesistöissä käytettyjen kalastusvälineiden, muiden varusteiden kuten myös veneiden ja muiden kulkuvälineiden on oltava kuivia tai desinfioituja ennen kuin niitä saa käyttää valuma-alueella. Tämän lisäksi kumpikin maa voi antaa tarkempia säännöksiä kalastusvälineiden ja veneiden desinfioinnista. Valiokunta pitääkin tarpeellisena, että voimaansaattamislain 15 §:n 1 momentissa esitetään kiellettäväksi Tenojoelle kalastuskäyttöön rekisteröidyn veneen käyttö Tenojoen vesistön ulkopuolella. Lisäksi tarvitaan tehokasta ja kattavaa tiedotusta, jotta kalastajat ymmärtävät rajoitusten äärimmäisen tärkeän merkityksen ja minimoivat riskit erittäin vaarallisen loisen leviämiselle.

Tenon kalakorvauslain kumoaminen

Valiokunta toteaa, että voimaansaattamislaisissa esitetään myös nykyisen ns. Tenon kalakorvauslain (501/1991) kumoamista. Kalakorvauslain 1 §:n mukaan, jos Norjan kanssa Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä vuonna 1989 tehdyssä sopimuksessa tai siihen liittyvässä kalastussäännössä oleva määräys estää kalastusoikeuden haltijaa käyttämästä hänelle kuuluvaa kalastusoikeutta tai huomattavasti rajoittaa tämän oikeuden käyttömahdollisuuksia, suoritetaan kalastusoikeuden haltijalle tällaisesta menetyksestä täysi korvaus. Tämä koskee myös aikaisemmista kalastussäännöistä (vuodesta 1972 alkaen) aiheutuneita menetyksiä. Korvaus maksetaan valtion varoista ja korvausvelvollisuus ja korvauksen määrä ratkaistaan toimituksessa, johon sovelletaan, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/77) säädetään lunastustoimituksesta.

Valiokunta huomauttaa, että kalakorvauslain osalta korvaustoimitukset ovat edelleen kesken, mutta esitetyn siirtymäsäännöksen nojalla korvaukseen oikeutetuille ei aiheudu oikeudenmenetyksiä, koska nykyistä kumottavaa sopimusta (sekä vuoden 1972 sopimusta) koskevat korvaukset käsitellään kumottavan lain mukaisesti. Valiokunta pitää erittäin valitettavana, ettei Tenojoen

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

osin yli 40 vuotta vanhoja oikeudenmenetyksiä ole kyetty käsittelemään kuluneen yli 25 vuoden aikana. Tenon kalakorvauslakiin perustuva korvaustoimitus on viivästynyt muun muassa siksi, että Tenojoen vesialueen omistus- ja käyttöoikeudet ovat olleet kiinteistöoikeudellisesti epäselviä. Korvaustoimitusten viivästymiseen ovat ottaneet kantaa sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että valtioneuvoston oikeuskansleri. Valiokunta pitää tilannetta oikeudellisesti arvioiden kesämättömänä ja kiirehtii korvaustoimitusten loppuunsaattamista.

Maanmittauslaitos on todennut, että pelkästään Utsjoen kunnan osalta osakkuusselvitysten tekeminen ja kalastusrajoituskorvausten arviointi tulee vaatimaan edelleen aikaa erityyppisten oikeuksien sijainnin ja niiden korvauksellisen merkityksen selvittämiseksi. Lisäksi toimituksista on mahdollista valittaa. Valiokunta korostaa voimakkaasti sitä, että Maanmittauslaitokselle on korvaustoimitusten loppuunsaattamiseksi varattava riittävät taloudelliset ja henkilöstölliset resursit. (*Lausumaehdotus 1*)

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että vaikka ehdotettavat kalastuksenrajoitukset menevät osittain pidemmälle kuin esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen kalastussäännössä olevat rajoitukset, voidaan niihin liittyviä omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden rajoituksia eri kalastajaryhmissä pitää lähtökohtaisesti oikeasuhtaisina, kun otetaan huomioon hallituksen esityksen tiedot Tenojoen kalakantojen nykyisestä, miltei hälyttävästä tilasta. Ehdotukset eivät näin ollen muodostu perustuslakivaliokunnan arvion mukaan omaisuudensuojan tai elinkeinovapauden kannalta ongelmallisiksi. Valiokunta toteaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että uuden sopimuksen tavoitteena on lohikantojen kestävä käyttö siten, että vesistön lohentuotantokyky hyödynnetään tulevaisuudessa ja kalakantojen monimuotoisuus turvataan. Täten ei muodostu oikeudellista perustetta säätää korvausvelvollisuutta uusien kalastusrajoitusten aiheuttamasta haitasta kalastusoikeuden haltijoille.

Sivujokien kalastuksen sääntely

Uuden kalastussopimuksen 3 artikla velvoittaa Suomen ja Norjan antamaan Tenojoen sivuvesiin määräyksiä kestävä kalastuksen turvaamiseksi. Lisäksi sopimuksen edellyttämä lohikantojen hoitosuunnitelma ohjaa myös sivuvesien kalastusmääräysten laatimista. Suomessa sivuvesien kalastusmääräykset on tarkoitus antaa jatkossa asiaa koskevalla kansallisella asetuksella. Valiokunta toteaa, että nykyiseen sopimukseen verrattuna tilanne muuttuu siten, että jatkossa sivujokien kalastusmääräykset asetetaan lohikantojen tilan mukaisiksi. Sivuvesien kalastusmääräykset voivat siten olla myös lievempiä kuin Tenojoen pääuomaa koskevat määräykset, jos lohikantojen tila on hyvä. Tällä hetkellä useiden sivuvesistöjen lohikantojen tila on kuitenkin varsin heikko etenkin Tenojoen yläosissa.

Valiokunta toteaa, että sivujoet tullaan määrittelemään osin joiksi, jotka täyttävät kutukantatavoitteet ja joissa on perusteita pääuomaa lievemmillä kalastusmääräyksillä, sekä sellaisiksi joiksi, joiden osalta noudatetaan pääuoman varsin tiukkoja kalastusmääräyksiä. Valiokunta korostaa, että valtion vesialueilla kalastuskiintiöiden asettamisessa tulee tarkoin ottaa huomioon lohikannan tilan asettamat vaatimukset ja huomioida tuleva hoitosuunnitelma. Mikäli sivujoen lohikantojen hoidossa päädytään rauhoitusalueiden perustamiseen, kiintiöitä ei luonnollisestikaan tule ottaa lainkaan käyttöön näillä alueilla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että sivuvesien kalastuksen sääntelyssä noudatetaan varovaisuusperiaatetta.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty viime vuosina Suomen puolen tietyillä sivujoilla tapahtuneen kalastusoikeuksien runsasta luovuttamista ulkopuolisille tahoille, mikä on saattanut johtaa osin säätelemättömään kalastukseen. Valiokunta toteaa, että kyse on kuitenkin periaatteessa ollut nykyisen lainsäädännön sallimasta toiminnasta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että osakaskuntien toimintaa säätelevän yhteisäluelain (758/1989) säännöksiä sekä kalastuslakia muutetaan jatkossa siten, että hallitsematonta oikeuksien luovuttamista ei sivuvesissä pääse tapahtumaan. Samassa yhteydessä tulee huolehtia myös osakaskuntien pienosakkaiden oikeusturvan toteutumisesta. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä myös kalastuslain uudistamista koskevaan mietintöönsä (MmVM 31/2014 vp — HE 192/2014 vp), jossa edellytettiin osakaskuntia koskevan yhteisäluelain muutostarpeiden arvioimista osakkaiden keskinäisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja osakaskuntatoiminnan kehittämiseksi. Valiokunta kiirehtii edellä todettuun viitaten yhteisäluelain muutostarpeiden selvittämistä ja tarvittavien muutosten valmistelua sekä esityksen tuomista eduskunnan käsiteltäväksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunto ja saamelaisen kalastus

Tenojoen vesistöalue sijaitsee Utsjoen ja Inarin kuntien alueella, joka on saamelaiskäräjästä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä määriteltyä saamelaisen kotiseutualuetta. Utsjoki on ainoa saamelaisenemmistöinen kunta Suomessa. Tenojoen vesistö perinteisine lohenkalastuksineen on erittäin tärkeä Utsjoen jokisaamelaisen kulttuurin säilymiselle ja kehittymiselle. Kalastuskulttuuriin liittyvän perinteisen tiedon siirtyminen eteenpäin seuraaville sukupolville on tärkeää, jotta kulttuurin harjoittamisedellytykset säilyvät tulevaisuudessakin.

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että luontaiselinkeinoilla on vahva saamelaiskulttuurinen merkitys. Kulttuurin kautta luontaiselinkeinojen merkitys on suurempi kuin välitön taloudellinen ja työllisyysmerkitys. Luontaiselinkeinojen harjoittamiseen kuuluu se, että henkilöllä voi olla useita toimeentulolähteitä. Paikallisten kalastajien pyytämällä lohella on suuri taloudellinen merkitys alueen kotitalouksille, vaikka Tenojoella ei ole yhtään kalastuslain mukaisesti määriteltyä kaupallista kalastajaa. Paikalliset kalastavat tällä hetkellä noin puolet Suomen puolen lohisäiliistä. Pyyntikulttuuriin kuuluvat perinteiset pyyntimuodot, kuten pato- ja lohiverkkokalastus sekä kulkutuskalastus. Myös vapakalastus ja siihen liittyvä kalastusmatkailutoiminta ovat nykyään osa saamelaista kalastuskulttuuria. Saamelaisen perustuslaillinen oikeus kulttuuri-itsehallintoon ei kuitenkaan tarkoita rajoittamatonta oikeutta perinteisistä elinkeinoista päättämiseen. Myös muut paikalliset asukkaat ovat perinteisesti voineet harjoittaa poronhoitoa, metsästää ja kalastaa samoin perustein kuin saamelaiset. Nykyisen kalastussopimuksen nojalla kalastusoikeutensa suoraan perintönä Tenojoen jokilaaksoissa asuvilta saaneille kalastajille uusi kalastussopimus merkitsee sitä, että mahdollisuus perinteisten pyydysten käyttöön poistuu, mikä kaventaa näiden henkilöiden osalta saamelaiskulttuurin harjoittamismahdollisuuksia.

Lohikantojen kestävä käyttö Tenojoella on tärkeä edellytys saamelaisen kalastuskulttuurin harjoittamisedellytysten säilymiselle. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että lohikantojen hoitotavoitteiden asettaminen kestäväälle tasolle ja kalastuksen sopeuttaminen näiden hoitotavoitteiden saavuttamiseen turvaa kalastuskulttuurin ja sitä kautta osaltaan myös saamelaiskulttuurin säilymisen pitkällä aikavälillä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lohikantojen tilan parantaminen ja tavoitteena oleva kestävä kalastus edellyttävät kalastusrajoitusten lisäämistä kalastuskauden alussa. Tämä edellyttää lisärajoituksia myös perinteisten pyydysten käyttöön, joilla pyy-

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

detään huomattava osa heikoimmassa tilassa olevien lohikantojen saaliista. Valiokunta katsoo, että kalastusrajoitukset on kuitenkin pyritty suunnittelemaan siten, että yhtenäinen kalastuskausi perinnepyyntissä Tenojoella säilyy.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan eduskunnan suostumus on tarpeen hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen hyväksymiselle, eduskunnan suostumuksen antamisesta voidaan päättää äänen enemmistöllä ja lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksessä. Perustuslakivaliokunta toteaa yleisenä lähtökohtana sopimuksen ja siihen liittyvien säädösten arvioinnille, että esityksen tavoitteita Tenojoen vesistön lohikantojen kestävä kalastuksen säätelystä voidaan pitää etenkin perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännös huomioiden hyväksyttävänä ja painavana perusoikeusjärjestelmän kannalta. Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn kalastuslain 5 §:n mukaan oikeus kalastaa ja määrätä kalastuksesta kuuluu vesialueen omistajalle. Tätä oikeutta rajoittavat muun muassa kalastuslain 6 §:n erityisperusteiset kalastusetuudet, 7 §:n yleiskalastusoikeudet ja 10 §:n Ylä-Lapin kuntalaisten kalastusoikeudet. Myös Norjan erilaisen kalastusoikeusjärjestelmän vuoksi oikeus kalastaa Tenojoessa on syytä järjestää yleisistä säännöksistä poikkeavasti, koska Norjan kanssa tehtävä sopimus mahdollistaa kalastamisen myös sellaisilla alueilla, joilla ei olisi sopimuksettomassa tilassa luvallista kalastaa.

Tenojoen kalastussopimus ja ehdotettu sääntely turvaisivat perustuslakivaliokunnan mukaan ennen muuta alueella asuvien kalastamismahdollisuuksia, kuitenkin rajoittaen niitä kalakantojen suojelun vuoksi. Sääntelyn kohderyhmittäistä erilaisuutta selittävät hallituksen esityksen perustelujen mukaan alueen omistussuhteet, Tenojoen muusta maasta poikkeavat olosuhteet, kalastuksen merkitys yleisesti alueella sekä kalastuksen merkitys erityisesti saamelaisille alkuperäiskansana.

Perustuslakivaliokunta toteaa, että ehdotettu sopimus ja sen olennaisena osana oleva määräajoin uusittavaksi tarkoitettu kalastussääntö perustuvat kalakannan ja sen monimuotoisuuden suojelemiseen ja säilyttämiseen, mistä syystä perustuslakivaliokunta katsoo kokonaisuuden edistävän tärkeällä tavalla perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännöstä. Vaikka ehdotettavat kalastusrajoitukset menevät osittain pidemmälle kuin esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen kalastussäännössä olevat rajoitukset, voidaan niihin liittyviä omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden rajoituksia eri kalastajaryhmissä pitää perustuslakivaliokunnan arvion mukaan lähtökohtaisesti oikeasuhteisina, kun otetaan huomioon hallituksen esityksen tiedot Tenojoen kalakantojen nykyisestä, miltei hälyttävästä tilasta. Perustuslakivaliokunta toteaa, että ehdotukset eivät näin ollen muodostu omaisuudensuojan tai elinkeinovapauden kannalta ongelmalliseksi.

Perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esityksen perusteella muodostuva voimakkaasti rajoittava käsitys kalastusrajoituksista konkretisoituu monessa suhteessa nimenomaan saamelaisen ryhmässä. Toisaalta saamelaiskulttuuria pyritään suojaamaan siten, että nuottaa lukuun ottamatta minkään perinteisen pyyntimuodon käyttöä ei kielletä kokonaan, vaan niiden käyttö on mahdollista jatkossakin, joskin vain rajoitetusti. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan ehdotettu sääntely aiheuttaa kiistatta heikennyksiä saamelaisten kulttuurimuotoon liittyvän perinteisen kalastuksen harjoittamiseen. Vaikka vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille, julkisen vallan sääntelytoimilla on mahdollista toteuttaa ympäristövastuuta myös kohdentamalla rajoituksia ja

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

velvoitteita eri oikeussubjekteille eri tavoin hyväksyttävin ja etenkin perusoikeuksien turvaamiseen liittyvin perustein. Oikeasuhtaisuuden kannalta merkittävää on toisaalta se, että saamelaiseen kulttuuriin kuuluvia pyyntimuotoja voidaan harjoittaa tulevaisuudessakin siinä määrin, ettei perinteeseen liittyvä tietotaito ja osaaminen ole vaarassa hävitä kokonaan. Vastaavasti lohikantojen tilan saaminen kestäväälle tasolle on omiaan edistämään saamelaiskulttuurin jatkuvuutta tulevaisuudessa.

Perustuslakivaliokunta kuitenkin painottaa, että lainsäädännöllä tulisi myös ympäristövastuuta toteuttavan sääntelyn yhteydessä vahvistaa saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan. Näin ollen hallituksen esityksen voidaan katsoa olevan ongelmallisessa suhteessa valtiosääntöön siksi, että saamelaisten kulttuuriin liittyviä perinteisiä kalastusmuotoja koskevat lievemmat kalastusrajoitukset on toteutettu asuinpaikkaperusteisesti. Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että perustuslain 17 §:n 3 momenttiin perustuva oikeus harjoittaa omaan kulttuuriin liittyvää kalastusta ei ole asuinpaikkasidonnainen. Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella on kuitenkin säädetty kalastukseen ja metsästyksen asuinpaikkasidonnaisia rajauksia, mikä ilmentää sitä, että valiokunnan käytännössä ei ole asetettu sanotun asian sääntelyyn ehdottomia vaatimuksia.

Ottaen huomioon, että kalastaminen kuuluu hyvin olennaisesti ja erottamattomasti perinteiseen saamelaiseen elämänmuotoon, hallituksen esityksen saamelaistenkin kalastusta koskeva asuinpaikkaperusteinen rajausta estää perustuslakivaliokunnan mukaan muualla asuvia saamelaisia harjoittamasta kulttuuriaan Tenojoella tavalla, jota ei voida pitää ongelmattomana. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta katsoo, että perustuslain 17 §:n 3 momentista johtuvista syistä oikeus kalastaa Tenojoella olisi pitänyt turvata ehdotettua laajemmin saamelaisille asuinpaikasta riippumatta ja kohdistaa kalastusrajoitukset voimakkaammin sellaiseen kalastukseen, joka ei nauti perustuslain 17 §:n 3 momentin ja YK:n KP-sopimuksen 27 artiklan mukaista suojaa. Perustuslakivaliokunta katsoo, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on selvitettävä, mahdollistaako kalastussäännön 2 ja 4 §:n sääntely esimerkiksi voimaansaattamislain 9 §:n muuttamisen tavalla, joka turvaisi saamelaisten oikeudet hallituksen ehdotusta paremmin. Jos saamelaisten oikeuksien parantaminen ei ole mahdollista voimaansaattamislain muutoksella, perustuslakivaliokunta pitää välttämättömänä, että sopimuksen hyväksymisestä huolimatta eduskunta velvoittaa lausumalla hallituksen jatkamaan neuvotteluita saamelaisten kulttuuriin liittyvän perinnekalastuksen turvaamiseksi.

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon sisältyvästä esityksestä voimaansaattamislain 9 §:n mahdolliseksi muuttamiseksi, että lain muuttaminen ei ole asian käsittelyn tässä vaiheessa mahdollista sopimuksen säännöksiä rikkomatta. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että perustuslakivaliokunnan esitys ei ollut lain säätämisyjärjestykseen vaikuttava. Valiokunta viittaa asiassa lisäksi maa- ja metsätalousministeriöltä saamaansa selvitykseen, jonka mukaan vakinaisen asumisen määrittelyn muuttamiseen esimerkiksi tosiasiallisen asumisen keston, kalastusoikeuden perusteena olevan saannon tai saamelaiskäräjälain mukaisen tai muun saamelaismääritelmän perusteella ei ole tällä hetkellä edellytyksiä. Valiokunta painottaa myös sitä, että Suomi ja Norja ovat neuvotteluissa päätyneet kalastusoikeuksien käyttömahdollisuuksien rajaamiseen pääsääntöisesti asuinpaikan perusteella. Tästä on neuvotteluissa sovit-
tu sopimukseen liittyvän kalastussäännön 2 ja 4 §:ssä.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa selvitetäväksi esitetty mahdollisuus lieventää muualla asuviin saamelaisiin asuinpaikan perusteella kohdistuvia rajoituksia on valiokunnan saaman selvityksen mukaan noussut esiin sopimusneuvotteluissa Suomen valtuuskunnassa neuvottelujen loppuvaiheessa vuonna 2016. Maa- ja metsätalousministeriö selvitti mm. oikeusministeriötä konsulttoimalla, olisiko mahdollista kytkeä kalastusmahdollisuudet ja kalastuslupaluokat saamelaiskäräjälain mukaiseen saamelaismääritelmään. Tuolloin tehdyn selvityksen lopputulos oli se, että tämä ei ollut toteuttamiskelpoinen tapa rajata kalastusoikeuksien käyttöä. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että saamelaiskäräjälain mukaan vaaliluetteloon kuuluminen oikeuttaa henkilön äänestämään saamelaiskäräjävaaleissa sekä asettamaan vaaleissa ehdokkaan tai asettumaan itse ehdokkaaksi. Saamelaiskäräjälain 23 b §:n mukaan saamelaiskäräjävaalien vaaliluettelo on kuitenkin salassa pidettävä asiakirja eikä siitä saa antaa tietoja muuta kuin sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten. Vaaliluetteloa ja siihen sisältyviä tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin saamelaiskäräjien vaalien toimittamiseen. Valiokunta toteaa, ettei vaaliluettelo ole luettelo siitä, ketkä Suomessa ovat saamelaisia tai kuinka monta saamelaista Suomessa on. Lisäksi vaaliluetteloon hakeutuminen on vapaaehtoista.

Maa- ja metsätalousvaliokunta huomauttaa myös, että Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksen (SopS 33/1980) noudattamista koskevat 26 ja 27 artiklat saattaisivat tulla sovellettaviksi, mikäli ehdotettu muutos voimaansaattamislakiin tehtäisiin ilman, että sopimustekstiä muutettaisiin. Sekamuotoisen voimaansaattamislain tarkoituksena on saattaa kansallinen lainsäädäntö sopusointuun sopimusvelvoitteiden kanssa.

Maa- ja metsätalousvaliokunta painottaa edellä todettuun viitaten sitä, että Suomen lainsäädäntöön ei tällä hetkellä sisälly sellaista saamelaismääritelmää, jonka perusteella muualla kuin Tenojoen jokilaaksoissa asuvat saamelaiset voitaisiin määritellä ja siten asettaa parempaan asemaan kalastusrajoitusten osalta. Kalastusrajoitusten kohdentaminen saamelaisstatuksen perusteella olisi myös edellä selostettujen seikkojen lisäksi merkinnyt mahdollista lisäystä kalastuspaineeseen, mikäli uuden kalastussäännön 4 §:ssä tarkoitetun ns. yleisen paikkakuntalaisluvan antamat kalastusmahdollisuudet oltaisiin kytketty saamelaisstatukseen eikä Tenojoen jokilaaksoissa asumiseen.

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan myös, että saalisrekisteriä koskevaa sääntelyä tulee täydentää henkilötietojen asianmukaisen suojan edellyttämällä tavalla. Valiokunta ehdottaa voimaansaattamislakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin täydentämistä jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettävällä tavalla. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan lisäksi saamelaisten perustuslainsuojasta seuraavan myös sen, että ministeriön voimaansaattamislakiehdotuksen 2 §:n 1 momentissa määritelty sopimuksentekovalta Norjan kanssa kalastussäännön määräyksistä poikkeamisesta tulee menettelyllisesti rajoittaa sitomalla poikkeamisvallan käyttö selvästi saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluvuorituksen täysimääräiseen noudattamiseen. Valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa 2 §:n täydentämistä perustuslakivaliokunnan tarkemmin esittämällä tavalla.

Yhteenveto

Valiokunta toteaa, että hyvin erilaiset näkemykset kalastuksen säätelyn kohdentamisesta ja kalastusoikeuksien käytöstä sekä Suomessa että Norjassa ja myös eri intressiryhmien välillä ovat vai-

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

keuttaneet huomattavasti sopimusneuvotteluja. Valiokunta pitää uutta kalastussopimusta monia ristikkäisiä oikeuksia yhteen sovittamaan pyrkivänä kompromissina, jossa kaikkien kalastajaryhmien kalastusta joudutaan rajoittamaan kalakantojen turvaamiseksi.

Valiokunta on asiantuntijakuulemisten yhteydessä saanut selvitystä sopimuksen mahdollisen hylkäämisen vaikutuksista. Mikäli eduskunta päätyisi hylkäämään Tenon kalastussopimuksen, irtisanoisi Norja todennäköisesti nykyisen sopimuksen päättymään ennen vuoden 2018 kalastuskautta. Valiokunta pitää saamansa tiedon perusteella äärimmäisen epätodennäköisenä, että pitkään neuvoteltuun kalastussopimukseen olisi mahdollista saada tässä tilanteessa jatkoneuvotteluilla eri osapuolten kannalta tyydyttävämpi ratkaisu. Valiokunta katsoo, että sopimukseton tilanne Tenojoella muodostaisi riskin lohikantojen tulevaisuudelle. Kestävän lohikantojen hoidon vuoksi esitetyt kalastuskuolevuuden leikkaukset ovat välttämättömiä, jotta heikossa kunnossa olevat Tenojoen yläjuoksun sivuvesien lohikannat voidaan elvyttää kestävälle tasolle.

Uuden kalastussopimuksen säännösten mukaisesti lohikannoille laadittavan hoitosuunnitelman tavoitteena on turvata lohikantojen biologinen monimuotoisuus ja kantojen kestävä käyttö. Tulevaisuudessa hoitotoimia verrataan lohikantojen kestävä tilan saavuttamiseen ja myös kalastusrajoituksia on mahdollista muuttaa, mikäli se on välttämätöntä kalakantojen tilan turvaamiseksi tai jos kalakantojen tila sallii muutokset.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että sopimusta ja kalastussääntöä on varauduttava korjaamaan ja täydentämään lähitulevaisuudessa. Valiokunta korostaa, että tulevaisuudessa kalastuksen sääntelyä on Tenojoella suunnattava päivä- ja kausikohtaisten kiintiöiden määrittämisen suuntaan. Edellytyksenä kalastuskiintiöiden käyttöönotolle erityisperusteisten kalastusoikeuksien kiinteistönmääritystoimitukset on saatava nopealla aikataululla tehtyä. Valiokunta pitää täysin välttämättömänä, että Maanmittauslaitokselle varataan tähän työhön riittävät taloudelliset ja henkilöstölliset resurssit. Edellä mainittujen kiinteistötoimitusten valmistuttua kalastuskiintiöiden käyttöönottoa tulee ryhtyä selvittämään välittömästi.

Valiokunta toteaa, että kalastusmatkailua koskevat rajoitukset esitetään toteutettavaksi vähentämällä kalastuslupien määrää noin kolmasosalla verrattuna viime vuosina vallinneeseen tasoon. Tämä tulee aiheuttamaan matkailuelinkeinolle ongelmia ja muutospaineita. Valiokunta korostaa, että lupien saatavuuden varmistamiseksi matkailukalastuksen myyntijärjestelmä on muutettava nopealla aikataululla sähköiseksi, jotta matkailukalastusluvat voidaan hankkia etukäteen. Lisäksi järjestelmää tulee kehittää siihen suuntaan, että esimerkiksi kalastusoikeuden haltijan omistusoikeus voidaan jatkossa tallentaa kerralla järjestelmään. Valiokunta katsoo myös, että sähköisellä luvanmyynnillä tulee varmistaa se, että Norjan kiintiön lupia voidaan helposti hyödyntää Suomessa, jossa lupamäärä vähenee voimakkaasti. Valiokunta pitää välttämättömänä, että matkailukalastuksen edellytykset turvataan ja esitettyjen muutosten vaikutuksia matkailuyrityksiin seurataan tarkoin ja mahdolliset ongelmat pyritään ratkaisemaan nopeasti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että matkailuyrittäjät voivat jatkossakin suunnitella toimintaansa mahdollisimman pitkäjänteisesti. Valiokunta korostaa, että matkailukalastuksen kehittäminen edellyttää erityisen huomion kiinnittämistä sähköisten lupajärjestelmien kehittämiseen ja niiden käytännön toimivuuteen. Sähköisen lupajärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon on siten varattava riittävät resurssit.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan välttämättömänä, että sopimuksen hyväksymisestä huolimatta eduskunta velvoittaa lausumalla hallituksen jatkamaan neuvotteluita saamelaisten kulttuuriin liittyvän perinnekalastuksen turvaamiseksi, jos saamelaisten oikeuksien parantaminen ei ole mahdollista voimaansaattamislain muutoksella. Valiokunta toteaa edellä todetuista syistä, että voimaansaattamislain muuttaminen ei ole tässä vaiheessa mahdollista. Valiokunta korostaa, että sopimukseen liittyvä kalastussääntö on voimassa aluksi viiden vuoden määräajan, jonka aikana tulee jo selvittää kokemuksia sopimuksen soveltamisesta ja neuvotella mahdollisesti tarvittavista muutoksista. Valiokunta pitää tärkeänä, että maa- ja metsätalousministeriö tarkastelee yhdessä Norjan kanssa sopimuksen yleistä toimivuutta ja kalakantojen kehityssuuntia viimeistään kolmen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Lisäksi saamelaisten sekä muualla asuvien kiinteistönomistajien kalastusoikeuksien laajuutta ja käyttöä tulee arvioida. Samalla on myös selvitettävä edellytykset siirtymiselle päivä- ja kausikohtaisiin kalastuskiintiöihin. (*Lausumaehdotus 2*)

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

2 §. Sopimus kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että maa- ja metsätalousministeriölle osoitettua sopimuksentekovaltaa tulisi menettelyllisesti rajoittaa sitomalla sen käyttö selvästi saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluvelvoitteen täysimääräiseen noudattamiseen. Valiokunta ehdottaa, että voimaansaattamislakiehdotuksen pykälän 1 momenttia täydennetään perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti siten, että kalastussäännön määräyksistä poikkeamista koskevan sopimuksen tekemisessä noudatetaan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä säädettyä neuvotteluvelvoitetta.

7 §. Saalisrekisterin rekisterinpitäjä, saalistietoa koskeva ilmoitusvelvollisuus ja vastaanotto. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että saalisrekisteriä koskevaa sääntelyä tulisi täydentää henkilötietojen asianmukaisen suojan edellyttämällä tavalla. Valiokunta ehdottaa pykälän täydentämistä ja tarkentamista uudella 2 momentilla siten, että saalisrekisterin sisältämiä tietoja voitaisiin salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Suomen ulkopuolisille viranomaisille Suomea sitovien kansainvälisten, kalakantojen hoitoa koskevien velvoitteiden hoitamiseksi. Valiokunta toteaa, että käytännössä tämä konkretisoituu suomalaisten saalisrekisteritietojen luovuttamisena Norjan Tenon lohen tutkimusten vastaaville viranomaisille tai muille tahoille. Lisäksi säännöstä esitetään täydennettäväksi myös siten, että tietoja voidaan luovuttaa kalastusta valvoville viranomaisille valvontaa varten sekä kalatalousviranomaisille kalavarojen hoidon suunnittelua varten. Tietojen säilyttämisen osalta valiokunta esittää 2 momenttiin otettavaksi säännöksen siitä, että rekisterin sisältämät henkilötiedot tulee poistaa viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana henkilö on antanut viimeisen saalisilmoituksen. Valiokunta ehdottaa myös uuteen 2 momenttiin lisättäväksi viittauksen henkilötietolain (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain noudattamiseen (621/1999).

Valiokunta toteaa, että pykälän 3 momentin mukaan kalastussäännön 30 §:ssä tarkoitettua saalistietoa koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on noudatettava myös sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

tarkoitettulla Tenojoen vesistön lohennousualueella. Ilmoitusvelvollisuutta olisi noudatettava Suomen puoleisella Tenojoen vesistön lohennousualueella eli sopimuksen kalastussääntöjen soveltamisaluetta laajemmalla alueella, jonka kalastuksesta päätetään kansallisesti. Kansalliseen kalastuslainsäädäntöön ei tällä hetkellä sisälly vapaa-ajankalastusta koskevaa yleistä saalisilmoitusvelvollisuutta. Koska saalisilmoitusvelvoite tulee olemaan uusi eikä kaikkia mahdollisia säädöstarpeita osata vielä ennakoida, valiokunta ehdottaa 3 momenttia täydennettäväksi siten, että saalisilmoitusta koskevasta menettelystä voitaisiin tarvittaessa tarkemmin säätää valtioneuvoston asetuksella.

8 §. Kalastuslupien myynnin järjestäminen. Valiokunta toteaa, että pykälän 5 momentin mukaan luvan myynnistä vastaava taho sekä palveluntuottaja on velvollinen järjestämään kalastajalle pääsyn sähköiseen saalisrekisteriin saalisilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Valiokunta ehdottaa, että kyseiseen momenttiin lisätään Tenojoen vesistön lohennousualueita koskien vastaava velvollisuus muulle, kalastuslupia luovuttavalle taholle. Käytännössä tällainen taho olisi mm. osakaskunta, yksittäinen osakas, Metsähallitus tai muu kalastuslupia vastikkeetta tai vastiketta vastaan luovuttava taho, jolla on kalastusoikeus. Valiokunta pitää lisäystä tarpeellisenä, jotta saalisilmoitusvelvoite voidaan käytännössä toteuttaa.

2. Laki kalastuslain muuttamisesta

118 §. Kalastusrikkomus. Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen antamisen jälkeen kalastuslain 118 §:n 1 momentista on kumottu 7 kohta kalastuslain muuttamisesta annetulla lailla (997/2016). Muutos on tullut voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010), joka on säädetty tulemaan voimaan 1.12.2016 tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaantulosta annetun lain (983/2016) 1 §:ssä. Valiokunta ehdottaa edellä todettuun viitaten teknisten korjausten tekemistä pykälän 7—15 kohtaan ja johtolauseeseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 239/2016 vp tarkoitetun sopimuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 239/2016 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaansaattaminen

Kalastuksesta Tenojoen vesistössä Suomen tasavallan hallituksen ja Norjan kuningaskunnan hallituksen välillä Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 2016 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimus kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö tekee Norjan hallituksen tai tämän määräämän viranomaisen kanssa 6 ja 7 artiklassa tarkoitetun sopimuksen kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi sekä pöytäkirjan 5 artiklassa tarkoitettujen ennalta sovittujen säätelytoimenpiteiden kalastussäännössä määriteltyjen edellytysten olemassaolosta. Sopimuksen tekemisessä noudatetaan saamelaiskäräjästä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä säädettyä neuvotteluelvelvoitetta.

Sopimuksella voidaan poiketa kalastussäännön määräyksistä, jotka koskevat:

- 1) kieltoa tai rajoitusta kalastaa tietyllä pyydyksellä tai kalastustavalla;
- 2) kieltoa tai rajoitusta kalastaa tietyssä ajankohtana tai tietyllä alueella;
- 3) käytettävien pyydysten määrällistä rajoitusta;
- 4) saaliskiintiötä;
- 5) lupamääriä;
- 6) rajajokiosuuden kalastusvyöhykejakoja;
- 7) kieltoa ottaa tiettyä sukupuolta tai kokoluokkaa olevia kaloja;
- 8) pyydysten rakennetta; tai
- 9) muita 1–8 kohtaan rinnastuvia kalastussäännön täytäntöönpanoon liittyviä säätelytoimia.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

3 §

Poikkeusluvan myöntävä viranomainen

Sopimukseen liittyvän kalastussäännön 38 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

4 §

Kalatautien torjunnasta vastaava viranomainen

Sopimuksen 15 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Elintarviketurvallisuusvirasto.

5 §

Maiden yhteinen seuranta- ja tutkimusryhmä

Maa- ja metsätalousministeriö sopii Norjan toimivaltaisen viranomaisen kanssa sopimuksen 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun seuranta- ja tutkimusryhmän toimeksiannosta ja nimeää edustajat ryhmään.

6 §

Hoitosuunnitelman valmistelu ja vahvistaminen

Luonnonvarakeskus vastaa Suomen osalta sopimuksen 4 artiklassa tarkoitetun hoitosuunnitelman valmistelusta sekä 12 artiklassa tarkoitetusta Tenojoen vesistön kalakantojen seurannasta ja tutkimuksesta.

Luonnonvarakeskuksen tulee valmistella suunnitelma yhteistyössä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä alueella toimivaltaisen kalastuslain (379/2015) 23 §:ssä tarkoitetun kalatalousalueen kanssa.

Hoitosuunnitelman vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö. Sopimuksen 4 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu hoitosuunnitelman muutoksia koskevasta aloitteesta toiselle osapuolelle päättää maa- ja metsätalousministeriö.

7 §

Saalisrekisterin rekisterinpitäjä, saalistietoa koskeva ilmoitusvelvollisuus ja vastaanottokuittaus

Luonnonvarakeskus on sopimuksen 13 artiklassa tarkoitetun sähköisen saalisrekisterin ja siihen liittyvän luvanmyyntirekisterin toimivaltainen rekisterinpitäjä ja vastaa rekisterin hallinnointiseksi välttämättömän tietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä kalastuslupien myynnistä vastaavan tahon kanssa.

Saalisrekisteriin tallennetaan kalastussäännön 30 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi kalastajan nimi, yhteystiedot ja käytetty kalastuslupatyyppi. Saalisrekisterin tietoja käytetään sopimuksen

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

13 artiklan 2 kohdassa määriteltäisiin tarkoituksiin. Saalisrekisterissä olevia tietoja voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Suomen ulkopuolella oleville viranomaisille Suomea sitovien kansainvälisten kalavarojen hoitoon ja suojeluun liittyvien velvoitteiden hoitamiseksi. Tietoja voidaan salassapitosäännösten estämättä lisäksi luovuttaa kalastusta valvoville viranomaisille valvontaa varten sekä kalatalousviranomaisille kalavarojen hoidon suunnittelua varten. Saalisrekisterin sisältämät henkilötiedot poistetaan viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana henkilö on antanut viimeisen saalisilmoituksen. Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassa pitämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). (Uusi)

Kalastussäännön 30 §:ssä tarkoitettua saalistietoa koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on noudatettava myös sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla Tenojoen vesistön lohennousualueella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin saalisilmoitusta koskevasta menettelystä.

Luonnonvarakeskuksen on annettava saalistietoja koskevasta ilmoituksesta kalastajalle vastaanottokuittaus, joka kalastajan on vaadittaessa esitettävä luvanmyynnin yhteydessä. Vastaanottokuittaus voidaan antaa sähköisesti tai kirjata suoraan luvanmyyntijärjestelmään.

8 §

Kalastuslupien myynnin järjestäminen

Sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettujen kalastuslupien myynnin järjestämisestä vastaa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Alueella toimivaltainen kalatalousalue vastaa kalastuslupien myynnin järjestämisestä 1 päivästä tammikuuta 2019 lukien.

Luvan myynnin järjestämisestä vastaava taho voi sopia kalastussäännön 4 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen venekalastus- ja rantakalastuslupien myyntitehtävän suorittamisesta yksityisen palveluntuottajan tai kalastusoikeuden haltijana olevan yhteisen vesialueen osakaskunnan (*palveluntuottaja*) kanssa. Sopimus ei voi koskea kalastussäännön 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuun kiintiöön kuuluvia kalastuslupia.

Palveluntuottajan on oltava luotettava ja asiantunteva. Palveluntuottajalla on oltava tehtävän hoitamisen edellyttämät tekniset, taloudelliset ja toiminnalliset valmiudet. Luvan myynnin järjestämisestä vastaavan tahon on tehtävä kirjallinen sopimus palveluntuottajan kanssa tehtävän sisällöstä, lupamaksujen tilittamisesta ja muista tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista seikoista sekä tehtävän suorittamisesta perittävästä kohtuullisesta maksusta, jonka maksaa luvan ostaja ja joka voi olla enintään viisi prosenttia luvan hinnasta.

Luvan myynnin järjestämisestä vastaava tilittää myydyistä kalastusluvista kertyneet lupatulot maa- ja metsätalousministeriön tilille maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Luvan myynnistä vastaava taho sekä palveluntuottaja on velvollinen järjestämään kalastajalle pääsyn sähköiseen saalisrekisteriin saalisilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Vastaava velvollisuus on myös muulla kalastuslupan luovuttavalla taholla sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla Tenojoen vesistön lohennousualueella.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

9 §

Vakainainen asuminen Tenojoen vesistön jokilaaksoissa

Kalastussäännön 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvana pidetään henkilöä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on kalastuskautta edeltäneen kalenterivuoden viimeisenä päivänä ollut Utsjoki tai Inari ja joka on tosiasiallisesti asunut Tenojoen vesistön jokilaaksojen varressa kalastuskautta edeltävän vuoden aikana vähintään seitsemän kuukauden ajan.

10 §

Kalastushupien hinnoittelu

Kalastussäännön 4 §:ssä tarkoitetuista kalastusluvista peritään seuraavat maksut:

- 1) yleinen paikkakuntalaislupa 40 euroa/kalastuskausi;
- 2) paikkakuntalaisen vapakalastuslupa 150 euroa/kalastuskausi, kuitenkin alle 18-vuotiaille 40 euroa/kalastuskausi;
- 3) kalastussäännön 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuun lupakiintiöön kuuluva kalastusoikeuden haltijan venekalastuslupa 10 euroa/kalastusvuorokausi ja rantakalastuslupa 5 euroa/kalastusvuorokausi, kuitenkin enintään yhteensä 150 euroa kalastuskautta kohti.

Kalastussäännön 4 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen kalastushupien hinta perustuu käypään hintaan, jonka määrittelemisessä otetaan huomioon vastaavatyypisten kalastushupien markkinatilanne. Hinta voidaan määrittää erilaiseksi lupavyöhykkeen, lupatyyppin ja ajankohdan perusteella. Hinta määritetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella seuraavan vaihteluvälin puitteissa:

- 1) venekalastuslupa 40–150 euroa/kalastusvuorokausi;
- 2) rantakalastuslupa 25–150 euroa/kalastusvuorokausi; ja
- 3) Inarijoessa Matinkönkään yläpuolella ja Kietsimäjoessa veneestä ja rannalta kalastus 10–150 euroa/kalastusvuorokausi.

11 §

Kalastushupatulojen käytön perusteet

Kalastussäännön 4 §:ssä tarkoitetuista kalastusluvista kertyneet varat käytetään:

- 1) lupien hyödyntämiseen perustuvasta käytöstä maksettaviin korvauksiin rajajokialueen vesialueen omistajille;
- 2) kalastuksenvalvonnasta ja lupamyynnin järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin; sekä
- 3) kalakantojen seurannasta ja tutkimuksesta sekä saalisrekisterin ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa edellisenä vuonna kertyneiden lupatulojen jakautumisen 1 momentissa säädettyjen käyttötarkoitusten välillä. Luvan myynnin järjestämisestä 8 §:n mukaisesti vastaava taho jakaa edellisenä vuonna kertyneet lupatulot 1 momentin 1 kohdan mukaisesti korvauksiin rajajokialueen vesialueiden omistajille. Jos vesialueen omistajalle jaossa tuleva määrä olisi enintään 50 euroa, varoja ei jaeta omistajalle, vaan ne jäävät kalatalousalueelle.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Korvauksia ei pidetä valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuna valtionavustuksena. Korvaus-saatavien vanhentumiseen sovelletaan kalastuslain 85 §:ää.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen varojen käytön perusteista.

12 §

Erityinen kalastuslupakiintiö

Kalastussäännön 5 §:n 4 momentissa tarkoitettun kalastuslupakiintiön määrä vahvistetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Määrän vahvistamisessa on otettava huomioon muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksossa vakinaisesti asuville kalastusoikeuden haltijoille kuuluva osuus alueen kalastusoikeuksista.

Lupavyöhykkeen kalastusoikeuden haltijalla, joka asuu vakinaisesti muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa ja jonka osuusluku rajajokialueella sijaitsevasta yhteisestä vesialueesta on 0,5 tai joka omistaa sitä vastaavan yksityisen vesialueen, on kiinteistöä kohti oikeus ostaa yksi lupavuorokausi lupakiintiöstä. Edellä tarkoitettun omistussuuden tai vesialueen omistuksen määrän ylittävä omistus oikeuttaa ostamaan lupavuorokauden suhteessa omistuksen määrään. Luvan myynnistä vastaava taho määrittelee osakasluettelon perusteella kertoimen, jonka mukaan oikeus lupaan määräytyy.

Muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvan kalastusoikeuden haltijan on lupaa ostaessaan osoitettava omistussuutensa tai vesialueen omistuksensa määrä.

Lupien jakautumisesta ja niiden myöntämismenettelystä voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

13 §

Sopimuksen paikallinen seurantaryhmä

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus asettaa paikallisen seurantaryhmän arvioimaan sopimuksen vaikutuksia. Paikallinen seurantaryhmä voi tehdä esityksiä ja aloitteita kalastuksen järjestämisestä ja kalakantojen hoidosta sekä sovittaa yhteen alueen näkemyksiä. Paikallisen seurantaryhmän tehtävänä on lisäksi välittää paikallista perinteistä tietämystä sopimuksen 12 artiklassa tarkoitettulle seuranta- ja tutkimusryhmälle sekä lohikantoja koskevia tieteellisiä tutkimustuloksia sidosryhmille.

Paikallinen seurantaryhmä asetetaan viideksi vuodeksi kerrallaan ja se koostuu kalastusoikeuden haltijoiden, kalastusmatkailuyrittäjien, alueen kuntien, kalatalousjärjestöjen, hallinnon, kalatalousalueen sekä saamelaiskäräjien edustajista.

14 §

Tenojoen vesistön venerekisteri

Kalastussäännön 36 §:ssä tarkoitettuna Tenojoen vesistön venerekisterinä on vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain (424/2014) 1 §:ssä tarkoitettu vesikulkuneuvorekisteri.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Tenon kalastusveneiden rekisteröintiin sovelletaan vesikulkuneuvorekisteristä annettua lakia, jäljempänä 15–17 §:ssä säädettyin poikkeuksin.

15 §

Veneen rekisteröinti

Veneen omistajan on rekisteröitävä vene ennen kuin sitä saadaan käyttää kalastuksessa rajajokiosuudella. Tenojoen vesistön venerekisteriin rekisteröityä ja jäljempänä 16 §:ssä tarkoitetulla rekisteritunnuksella yksilöityä venettä ei saa käyttää Tenojoen vesistön ulkopuolella.

Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvalla kalastusoikeuden haltijalla on oikeus rekisteröidä kolme venettä. Mikäli henkilö tai tämän hallinnassa oleva yritys harjoittaa kalastusmatkailuliiketoimintaa, on henkilöllä tai tämän hallinnassa olevalla yrityksellä oikeus rekisteröidä viisitoista venettä.

Muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvalla kalastusoikeuden haltijalla on oikeus rekisteröidä kiinteistöä kohti yksi vene edellyttäen, että kiinteistön osuusluku rajajokialueella sijaitsevasta yhteisestä vesialueesta on 0,5 tai kiinteistöön kuuluu sitä vastaavan kokoinen yksityinen vesialue.

Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvalla henkilöllä on oikeus rekisteröidä yksi vene.

Samaan ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden nimiin rekisteröitävien veneiden määrä ei saa yhteensä ylittää edellä mainittuja enimmäismääriä. Venettä ei saa rekisteröidä alle 15-vuotiaan henkilön nimiin.

Kalastuslupien myynnin järjestämisestä 8 §:n mukaisesti vastaava taho toimii vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettuna sopimusrekisteröijänä, joka hoitaa vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 28 §:n 2 momentissa tarkoitetut tehtävät sekä tekee Liikenteen turvallisuusviraston rekisteröintipäätöstä varten arvion rekisteröintioikeuden edellytysten täyttymisestä. Veneen omistajan on esitettävä selvitys veneen rekisteröintioikeutta koskevista seikoista.

16 §

Rekisteritunnus ja -kilpi

Rekisteröinnin yhteydessä veneen omistaja saa sen yksilöivän rekisteritunnuksen ja -kilven, jonka asentamisesta hän on velvollinen huolehtimaan. Rekisterikilpeä ei saa luovuttaa toiselle ja sen tuhoutumisesta tai katoamisesta on heti ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Rekisterikilven siirtäminen ja käyttö muussa kuin rekisteröidyssä veneessä on kielletty.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä rekisterikilven teknisistä ominaisuuksista ja sen merkitsemisestä.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

17 §

Veneen poistaminen rekisteristä

Vene on poistettava rekisteristä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun veneen omistaja ei enää täytä veneen rekisteröintioikeutta koskevia ehtoja, vene on poistettu käytöstä tai se on tuhoutunut taikka jos veneen omistaja sitä kirjallisesti pyytää.

Omistaja on velvollinen palauttamaan rekisteristä poistetun veneen rekisterikilven 15 §:n 6 momentissa tarkoitettulle sopimusrekisteröijälle kuukauden kuluessa rekisteristä poistoa koskevan päätöksen tiedoksisaannista.

18 §

Voimaantulo

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tällä lailla kumotaan:

1) laki Norjan kanssa Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän kalastussäännön eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (1197/1989); ja

2) Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta (501/1991) annettu laki.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa mainittua lakia sovelletaan kuitenkin niihin korvauksiin, joita koskevan toimituksen Maanmittauslaitos on määrännyt suoritettavaksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa mainitun lain nojalla Tenon kalastusvenerekisteriin rekisteröidyn kalastusveneen rekisteröinti pysyy voimassa, ellei tämän lain 17 §:stä muuta johdu.

Mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään yhteistyöstä toimivaltaisen kalatalousalueen kanssa hoitosuunnitelmaa valmisteltaessa, koskee 31 päivään joulukuuta 2018 kumotun kalastuslain (286/1982) 68 §:ssä tarkoitettua alueella toimivaa kalastusaluetta.

2.

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

muutetaan kalastuslain (379/2015) 4 §:n 10 ja 22 kohta, 78 § sekä 118 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 118 §:n 1 momentti osaksi laissa 997/2016, seuraavasti:

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *kalastusoikeuden haltijalla*:
a) yhteisen vesialueen osakaskuntaa;
b) osakaskuntaan kuulumattoman vesialueen omistajaa;
c) kiinteistön omistajaa, jos kiinteistölle kuuluu 21 kohdassa tarkoitettuja erityisperusteisia kalastusetuksia;
d) kalastusrasitteeseen tai muuhun oikeusperusteeseen perustuen kalastusoikeutta hallinnoivaa luonnollista tai oikeushenkilöä; tai
e) kalastusoikeutta omistajaa kuulematta siirrettävissä olevaan vuokrasopimukseen perustuen hallinnoivaa luonnollista tai oikeushenkilöä; tai
f) kalastuksesta Tenojoen vesistössä Suomen ja Norjan välillä tehdyn sopimuksen (SopS /) kalastussääntöä sovellettaessa a–e alakohdassa säädetyn lisäksi yhteisen vesialueen osakaskuntaan kuuluvaa osakaskiinteistöä.

22) *kalastussäännöllä*:
a) Suomen ja Ruotsin välillä tehtyä rajajokisopimusta (SopS 91/2010) ja siihen sisältyvää kalastussääntöä;
b) Suomen ja Norjan välillä kalastuksesta Tenojoen vesistössä tehtyä sopimusta (SopS /) ja siihen liittyvää kalastussääntöä; sekä
c) Suomen tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä kalastuksesta Näättämojoen kalastusalueella tehtyä sopimusta (SopS 17 ja 18/1978) ja siihen liittyvää kalastussääntöä.

78 §

Eräiden Ylä-Lapin vesistöjen kalakantojen suojelu

Valtioneuvoston asetuksella voidaan Tenojoen, Näättämojoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöalueiden kalakantojen suojelemiseksi asettaa kieltoja, ehtoja, rajoituksia ja toimenpiteitä, jotka koskevat:

- 1) elävien kalojen, mädin sekä kalastuksessa käytettävien kulkuneuvojen, välineiden, pyydysten ja syöttikalojen siirtämistä mainituille alueille;
- 2) syöttikalojen käyttämistä alueilla harjoitettavassa kalastuksessa;
- 3) alueiden ulkopuolelta tuotujen kalojen perkausta alueiden luonnonvesissä;
- 4) perkausjätteiden laskemista alueiden luonnonvesiin; sekä
- 5) kalastusvälineiden ja kalastuksessa käytettävien kulkuneuvojen desinfiointia ja kuivausta.

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää 46 tai 49 §:ssä tai niiden nojalla taikka kalastussäännössä kiellettyä kalastustapaa, pyyntimenetelmää tai kalastusvälinettä, pitää kiellettyä kalastusvälinettä kalastukseen käytettävässä kulkuneuvossa tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa alueella, jossa kalastaminen on 7, 52–54, 59, 65–68, 70 tai 71 §:ssä tai niiden nojalla taikka kalastussäännössä kielletty tai sitä on rajoitettu,

3) kalastaa 52 tai 53 §:n nojalla kiellettynä aikana tai 55 §:n nojalla tai kalastussäännössä säädettyä rauhoitusaikana kalaa taikka sanottuna aikana pitää vedessä sen pyyntiin sopivaa pyydystä,

4) kalastaa 60 §:ssä tarkoitetun sopimuksen täytäntöönpanemiseksi asetetun rajoituksen vastaisesti,

5) pyydystää 56 §:n tai kalastussäännön vastaisesti ali- tai ylimittaista kalaa, tai ottaa kalan saaliiksi 52 tai 53 §:n nojalla säädetyn tai määrätyn taikka kalastussäännössä säädetyn kiellon vastaisesti,

6) laiminlyö 58 §:ssä tai kalastussäännössä säädetyn vapauttamisvelvollisuuden,

~~7) kalastaa, vaikka hän ei ole suorittanut 79 §:ssä säädettyä kalastonhoitomaksua taikka hänellä ei ole mukana todistusta suorittamastaan kalastonhoitomaksusta eikä hän sitä esitä poliisille seitsemän vuorokauden kuluessa,~~

78) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kalalajin tai sen kannan tai sukusoluja ilman 77 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

89) istuttaa vesialueelle kalalajin tai sen kannan 73 tai 74 §:ssä tai 75 §:n nojalla säädetyn taikka kalastussäännön vastaisesti,

910) laiminlyö 48 §:ssä tai kalastussäännössä säädetyn pyydyksen merkitsemisvelvollisuuden tai pitää pyydysmerkkiä vedessä 48 §:ssä säädetyn vastaisesti,

101) rikkoo 91 §:ssä säädettyä kalan ensimyyntikieltoa tai 55 §:ssä säädettyä rauhoitetun kalan myyntikieltoa,

112) säilyttää rapuja tai käyttää rapujen pyyntiin käytettäviä välineitä 51 §:n vastaisesti,

123) laiminlyö 62 §:ssä säädetyn sivusaalista koskevan ilmoitusvelvollisuuden taikka kalastussäännössä tai kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain (/) 7 §:ssä säädetyn saalistietoa koskevan ilmoitusvelvollisuuden,

134) rikkoo 78 §:n nojalla säädettyjä kieltoja, ehtoja tai rajoituksia tai

145) rikkoo kalastussäännössä säädettyä veneen- tai moottorinkäyttökieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastus-rikkomuksesta* sakkoon.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että Maanmittauslaitokselle varataan riittävät taloudelliset ja henkilöstölliset resurssit Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön määräysten aiheuttamien menetysten korvaamiseksi annetun lain (501/1991) mukaisten vanhojen korvaustoimitusten loppuunsaattamiseksi nopealla aikataululla.*
2. *Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö tarkastelee yhdessä Norjan kanssa sopimuksen yleistä toimivuutta ja kalakantojen kehityssuuntia viimeistään kolmen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Lisäksi saamelaisten sekä muualla asuvien kiinteistönomistajien kalastusoikeuksien laajuutta ja käyttöä tulee arvioida. Samalla on myös selvitettävä edellytykset siirtymiselle päivä- ja kausikohtaisiin kalastuskiintiöihin.*

Helsingissä 9.3.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Markku Eestilä kok
Teuvo Hakkarainen ps
Anne Kalmari kesk
jäsen Johanna Karimäki vihr
Susanna Koski kok
jäsen Kari Kulmala ps
Jari Myllykoski vas
jäsen Mats Nylund r
Tytti Tuppurainen sd
jäsen Harry Wallin sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd
Juha Pylväs kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Vastalause

Perustelut

Tenojoessa esiintyy noin kolmekymmentä perinnöllisesti toisistaan poikkeavaa lohikantaa. Osa lohikannoista voi potentiaaliinsa nähden huonosti. Lohikantojen ongelma on liikakalastus niin meressä kuin joessakin. On erittäin tärkeää, että lohikannoista huolehditaan ja riittävillä kutukalamäärillä turvataan myös tulevaisuuden lohisaaliit ja paikallisen kalastuskulttuurin säilyminen. Suojelun on täytettävä kaikki oikeudelliset loukkaamattomuusperiaatteet, sekä sitä on toteutettava tutkittuun tietoon perustuen ja paikallisten kanssa yhteisesti hyväksytyin periaattein.

Vastuun Tenojoen lohikantojen suojelusta tulee olla oikeudenmukaista ja tasapainossa sopijamaiden välillä. Sopimuksen tulee tehokkaammin kattaa lohen koko nousualue, sivujoet mukaan lukien. Lisäksi ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien asema ja vesialueen omistamiseen liittyvien kalastusoikeuksien toteutuminen tulee arvioida tarkemmin.

Tenojoki-sopimus heikentää myös merkittäväällä tavalla saamelaisten oikeuksia. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 5/2017), että maa- ja metsätalousvaliokunnan olisi selvitettävä saamelaisten oikeuksien parempi turvaaminen, samalla kun lohikantoja suojellaan. Valiokunta ei kuitenkaan tehnyt muutoksia voimaansaattamislain 9 §:ään tai esittänyt lausumaa eduskunnan hyväksyttäväksi. Esitetyt lakimuutokset voivat nimittäin johtaa perusteettomaan omaisuuden uusjakoon Tenojokilaaksossa, mikä kohdistuu erityisesti saamelaisiin. Tenojoen kalastusoikeudet ovat osa tilojen varallisuusoikeuksia. Esimerkiksi vaatimus vakinaisesta asumisesta Tenojoen alueella on erittäin ongelmallinen ja kohdistuu etenkin saamelaisiin, joista osa on saanut kalastusoikeutensa esim. perintönä mutta jotka pystyvät asumaan vain osan vuotta Tenojoen alueella mm. opiskelun takia.

Ehdotettu Tenojoen kalastussopimus ja -sääntö rajoittaa myös merkittävästi etenkin saamelaisten kalastuksen perinteisinä pidettäviä muotoja. Saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan on turvattu perustuslaissa. Sopimusneuvotteluiden yhteydessä ei ole selvitetty täsmällisesti nyt esitettävien kalastusrajoitusten vaikutuksia saamelaisiin. Tämän takia on tärkeää, että paikallisten näkemykset huomioidaan laajemmin sopimus- ja sääntöehdotuksessa ja että maa- ja metsätalousministeriö teettää sopimuksesta taloudellisen, sosiaalisen, kulttuurisen, ympäristö- ja oikeusvaikutusten arvioinnin.

On välttämätöntä, että Suomi ja Norja aloittavat uudet neuvottelut sopimus- ja kalastussäännöstä. Norja ei ole irtisanonut sopimusta, eli ei ole mitään perustetta pitää kiirettä sopimuksen päättämiseen nyt. Kalastusta voidaan rajoittaa nykyisen sopimuksen 7 artiklan mukaan esimerkiksi keräämällä faktatietoa kannoista kaikuluotaimien avulla neuvottelujen pohjaksi, kalastuksen aloitusajankohtaa sääntelemällä ja saaliskiintiöiden käyttöönotolla.

Näillä perusteilla allekirjoittaneet eivät kannata Suomen ja Norjan kalastussopimuksen hyväksymistä hallituksen esittämässä muodossa ja ehdottavat lain hylkäämistä.

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2017 vp

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hylkää hallituksen esityksessä HE 239/2016 vp tarkoitetun sopimuksen,

että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma (*Vastalauseen lausumaehdotus*).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus teettää selvityksen siitä, mitä taloudellisia ja sosiaalisia sekä kulttuuriin, ympäristöön ja oikeuksiin liittyviä seurauksia Tenojoki-sopimuksella on.

Helsingissä 9.3.2017

Mats Nylund r
Tytti Tuppurainen sd
Harry Wallin sd
Jari Myllykoski vas